

Índexs.

Textos narratius.

<i>Alla Akbar</i> (El morisc) de Miquel Ferrà	119
<i>Andrea Victrix</i> de Llorenç Villalonga	80
<i>Bearn o la sala de les nines</i> de Llorenç Villalonga	70
<i>Bel i Babel</i> d'Isa Tròlec	142
<i>Bons lectors i bons escriptor</i> de Vladimir Nabokov.	19
<i>Combat de nit</i> de Josep Maria Espinàs	11
<i>Crim de germania</i> de Josep Lozano	91 100
<i>Curial e Güelfa</i> d'autor anònim (final)	35
<i>Curial e Güelfa</i> d'autor anònim (inici)	29
<i>Ducat d'ombres</i> de Joan M. Monjo (pàg.25)	56
<i>Ducat d'ombres</i> de Joan M. Monjo (final)	34
<i>Ducat d'ombres</i> de Joan M. Monjo (inici)	29
<i>El baró rampant</i> d'Italo Calvino	103
<i>El carrer estret</i> de Josep Pla (dos fragments)	123
<i>El Cingle Verd</i> de Josep Piera	139
<i>El Nom de la Rosa</i> d'Umberto Eco (Postil·la)	8
<i>El notari</i> de Josep Gòrriz	88
<i>Els gossos d'Acteó</i> d'Avel·lí Artís Gener	124
<i>Els gossos d'Acteó</i> d'Avel·lí Artís-Gener	103
<i>Els horts</i> de Martí Domínguez	60
<i>Els sots feréstecs</i> de Raimon Casellas	136
<i>Els ulls d'ahir</i> de M ^a de la Pau Janer	114
<i>Enllà de l'Horitzó</i> d'Enric Valor	79
<i>Hem nedat a l'estany amb lluna plena</i> de Raimon Esplugafreda	113
<i>Indagacions i propostes. Diari 1952-1960</i> de Joan Fuster	72
<i>Joan Endal</i> de Josep M. Folch i Torres	102
<i>Joc Brut</i> de Manuel de Pedrolo (inici)	31
<i>Joc Brut</i> de Manuel de Pedrolo (final)	36
<i>Josafat</i> de Prudenci Bertrana	104
<i>Júlia</i> d'Isabel-Clara Simó	62 i 120
<i>L'Escanyapobres</i> de Narcís Oller	62 i 104
<i>L'últim roder</i> de Josep Franco	102
<i>La Corona Valenciana</i> de Jaume Fuster	78
<i>La Nati</i> d'Isabel-Clara Simó	49
<i>La Plaça del Diamant</i> de Mercè Rodoreda	60, 70 i 98
<i>La Punyalada de Marià Vayreda</i> (Article periodístic sobre l'estrena de la versió cinematogràfica en TV3)	18
<i>La Punyalada</i> de Marià Vayreda	16
<i>La Salvatge</i> d'Isabel Clara Simó (inici)	32
<i>La Salvatge</i> d'Isabel-Clara Simó (final)	37
<i>La vida i la mort d'en Jordi Freginals</i> de Josep Pous i Pagès	99
<i>Mari Catúfols</i> d'Isa Tròlec	143
<i>Màrmara</i> de Maria de la Pau Janer	59
<i>Mirall Trencat</i> de Mercè Rodoreda (final)	35
<i>Mirall Trencat</i> de Mercè Rodoreda (inici)	30
<i>Misteri de reina</i> d'Ofèlia Dracs (inici)	32
<i>Misteri de reina</i> d'Ofèlia Dracs (final)	37
<i>Mor una vida es trenca un amor</i> de Joan Pla	75
<i>No demanis llobarro fora de temporada</i> d'Andreu Martín i Jaume Ribera	132
<i>No empreneu el comissari</i> de Ferran Torrent	56
<i>Paraules d'Opotón el vell</i> d'Avel·lí Artís-Gener	120
<i>Penja els guants Butxana</i> de Ferran Torrent	97
<i>Pilar Prim</i> de Narcís Oller	122
<i>Pilar Prim</i> de Narcís Oller	133
<i>Ramona Rosbif</i> d'Isa Tròlec	85
<i>Rei de mi</i> de Joan Cavallé.	69
<i>Rei de mi</i> de Joan Cavallé. (contraportada)	14
<i>Rei de mi</i> de Joan Cavallé. (Pàg.5)	15
<i>Rondalla del retorn</i> de Josep Piera	98
<i>Rondalles Valencianes (L'Envejós d'Alcalà)</i> d'Enric Valor	74
<i>Rosa Vermell, detectiva privada</i> de Josep-Lluís Seguí	61
<i>Sense la terra promesa</i> d'Enric Valor	115 i 121
<i>Si són roses floriran</i> de Manuel de Pedrolo	126
<i>Soldada Roja</i> de Joan Bohigues i Manuel Joan	69
<i>Solitud</i> de Víctor Català	68
<i>Temps de batuda</i> d'Enric Valor.	25
<i>Tereseta-que-baixava-les-escales</i> de Salvador Espriu	107
<i>Terres de l'Ebre</i> de Sebastià Juan i Arbó	103
<i>Tirant lo Blanch</i> de Joanot Martorell	55 i 59
<i>Un camí amb Eva</i> de Manuel de Pedrolo	58

Textos poètics.

'1714' de Josep Carner	181
'1960' de Lluís Alpera	209
'A Catalunya' de Josep Maria Puig i Torralva	162
'A les branques resseques' de Vicent Torres i Aguado	184
'Algú que ve de lluny' de Joan Vinyoli	182
'Als meus companys de "Lo Rat Penat" de Jacint Labaila	172
'Arbres' de Clementina Arderiu	212
'Ases' de Pere Quart	175
'Bacil' de Pere Quart	159
'Cal·lídia i els préssecs' de Josep Carner	176
'Cançó d'era' de Carles Salvador	176
'Cançó de bressol' de Vicent Andrés Estellés	156
'Cobla de dos senys' de Joan Roís de Corella	160
'Com les maduixes' de Josep Carner	213
'Desolació' de Joan Alcover i Maspons	196
'El llac del blat' (fragments) de Josep Carner	180 i 181
'El mariner' de Bernat Artola i Tomàs	212
'El pi de Formentor' de Miquel Costa i Llobera	326
'En el concert' de Josep Carner	220
'En la mort d'un jove' del recull Visions & Cants de Joan Maragall	223
'En un museu arqueològic' (fragment) de Josep Carner	177
'Encara el tram' de Joan Salvat-Papasseit	178
'És quan dormo que hi veig clar' (Primera estrofa del poema) de J.V. Foix	206
'És quan plou' (fragment) de J.V. Foix	164
'Hi ha coses massa pures' de Pere Quart	184
'Jo no sé quin vent d'espases' de Vicent Casp i Verger	217
'L'espill o llibre de les dones' (fragment) de Jaume Roig	166
'L'espill o llibre de les dones' (fragment) de Jaume Roig	183
'L'ofici' de Vicent Andrés Estellés	179
'La balada de Luard, el mariner' (fragment) de Josep Maria de Sagarra	180
'La cançó de l'isolat' de Daniel Martínez Ferrando	211
'La caseta blanca' de Josep Aguirre Matiol	160
'La croada' del recull Vacances Pagades de Pere Quart	222
'La lluna, la bruna', popular	159
'La pell de brau' (VII) (fragment) de Salvador Espriu	171
'La pell de brau III' (fragment) de Salvador Espriu	163
'La resposta' de Josep Carner	171
'La taronja i la llima' de Francesc Almela i Vives	202
'Lo Desconhort' de Ramon Llull	158
'Llàgrimes' de Josep Bodria i Roig	161
'M'estime mol de bon matí' Horaciana XXXV de Vicent Andrés Estellés	221
'M'he despertat tot sol' (fragment) de Màrius Torres	170
'Mai no escriuré el teu nom' Horaciana LXXVII de Vicent Andrés Estellés	221
'Morir tal vegada seria' de Carles Riba	219
'Nocturn' de Carles Salvador	197
'Noia russa al Montseny' de Marià Manent	211
'Oh esbarzers' de Guerau de Liost	159
'Petita cançó de la teua mort' de Salvador Espriu	216
'Pluja' de Maria Ibars	192
'Podré sofrir dolor' de Vicent Torres i Aguado	216
'Pòrtic' (fragment) de Guerau de Liost	166
'Pòrtic' de Rosa Leveroni	157
'Prec a la verge' (Salve valenciana) de Jacint Labaila	160
'Quins tan segurs consells vas encercant' d'Ausias March	162
'Res no m'agrada tant' Horaciana I de Vicent Andrés Estellés	191
'Sempre juntets' de Xavier Paulino i Torres	204
'Tendror' de Maria Ibars	189
'Tot l'enyor de demà' de Joan Salvat-Papasseit	172
'Trobos' de Santiago Pallarés	182
'Vacances pagades' (fragment) de Pere Quart	170
'Vida' de Vicent Casp i Verger	217
'Vinyes verdes vora mar' (dues primeres estrofes) de Josep Maria Sagarra	206
'Vora el barranc dels Algadins' de Teodor Llorente	161

Textos de teatre.

'Aigües encantades (presentació dels personatges i acte primer) de Joan Puig i Ferrer	246
'Ara que els ametllers ja estan batuts' un espectacle creat i interpretat per Josep Maria Flotats basat en la narrativa de Josep Pla	266
'El bitllet de mil' conte de Mercè Rodoreda	239
'El cafè de la marina' inici de l'escena X de Josep Maria de Sagarra	232
'El retaule del flautista' escena I primer part de Jordi Teixidor	243
'El virgo de Vicenteta' de Josep Bernat i Baldoví	235
'Els països catalans estrenen circuit teatral' d'Eliseu T. Climent	274
'Funció de gala' de Rodolf Sirera	270
'L'alegria que passa' de Santiago Rusiñol	232
'La dida' escena I acte I de Frederic Soler "Serafí Pitarra"	242
'La mostra teatral d'Alcoi, el millor trampolí' de J.S.	273
'La Pau (retorna a Atenes)' escena IV, primera part de Rodolf Sirera	243
'Mar i cel' escena IX acte III d'Àngel Guimerà	240
'Misteri de dolor' d'Adrià Gual	249
'Mostra de teatre gai i lèsbic a Barcelona'	272
'Si això és una moda: visca la moda' d'Andreu Alfaro	269
'Tartuf', la hipocresia segons Molière	272

Textos d'assaig.

'Crim de germania' de Josep Lozano	291
'Diari de 1910' de Franz Kafka	287
'Doctor music festival. Concert de rock' L'anyari 1997 de l'Avui	293
'El quadern gris. Un dietari.' de Josep Pla	279
'Homenots. Pompeu Fabra' de Josep Pla	280
'I jo també sóc una maniàtica' d' Ann McPherson i Aidan MacFarlane	288
'Literatura Catalana Contemporània' de Joan Fuster	292
'Mentre parlem' d'Enric Sòria	289
'Oscars 1996' de l'anyari 1997. Avui	293
'Pròleg a Tirant lo Blanc' d'Isabel Grifoll	292
'Rei de mi' de Joan Cavallé	284
'Tirant lo Blanc' de Joanot Martorell	291
'Viatge al País Valencià' de Joan Fuster	282
'Viatges i ensomnis' diversos autors	285

Textos d'història de la literatura.

'1714' de Josep Carner	329
'Com sé que es besa...' de Joan Salvat-Papasseit	334
'Conversió i mort d'en Quim Federal' de Salvador Espriu	340
'Convicció' de Joan Fuster	356
'Dietari' de Pere Joan Porcar	315
'Elogi dels diners' d'Anselm Turmeda	303
'El pi de Formentor' de Miquel Costa i Llobera	326
'Em plau d'atzar, d'errar per les muralles' de J.V.Foix	335
'Jo tinc una mort petita' de Vicent Andrés Estellés	347
'L'espill o llibre de les dones' de Jaume Roig	303
'La balada de la garsa i l'esmerla' poema de Joan Roís de Corella	309
'La vida i la mort d'en Jordi Freginals' de Josep Pous i Pagès	325
'Lo Somni' de Bernat Metge	304
'Llibre de contemplació en Déu' de Ramon Llull	298
'Rondalla de rondalles' del pare Lluís Galiana	314
'Sermó sobre Santa Margarita' de Sant Vicent Ferrer	303
'Tarda al cinema' de Mercè Rodoreda	351
'Terra Baixa' d'Àngel Guimerà	321
'Ves e vents' del poema d'Ausias March	310

Biobibliografia d'autors.

Aguirre Matiol, Josep (1842-1920): Els dos poemes més celebrats de l'autor són *La caseta blanca* i *Lo Peixcador*, el primer dels quals apareix a la sessió 2 de poesia (pàgina 160).

Albert i Paradís, Caterina (l'Escala 1869 — 1966) Novel·lista, narradora, autora teatral i poetessa, coneguda amb el pseudònim de *Víctor Català*. De formació autodidàctica, és considerada una de les millors prosistes de la literatura catalana i la seva obra ha exercit una influència decisiva en el desenvolupament de la narrativa del s. XX. L'obra narrativa es desenvolupà en quatre etapes, separades per llargs silencis. De la primera destaca la novel·la *Solitud* (1905) (fragments a la pàgina 68) l'obra cabdal; la segona és formada per la novel·la *Un film (3 000 metres)* (1919) i els contes de *La Mare Balena* (1920); la tercera, per les narracions *Marines* (1928) i *Contrallums* (1930); i la quarta, per la *Vida molta* (1949) i *Jubileu* (1951). Fugint del realisme i de l'objectivitat científics, creà un univers mític dotat de realitat, força i vivesa.

Alcover i Maspons, Joan (Palma de Mallorca 1854 — Palma de Mallorca 1926) Poeta, assagista i polític. En contacte amb el moviment de la Renaixença escriví bona part dels seus primers poemes i narracions en castellà i en un català dialectal des del qual evolucionà, passant per una llarga etapa en castellà, a imitació de Campoamor, fins a l'escriptura en català, amb un èxit inesperat, de *La serra* i *La relíquia*. Esdevingué una de les primeres figures de la poesia catalana, que l'aparició de *Cap al tard* (1909) confirmà. A partir del 1919, en què assolí el premi Fastenrath, les noves incorporacions foren escasses, sovint reelaboracions o traduccions de peces anteriors. Cal destacar els *haikais* i *esprunes* —poemes breus— i el mestratge que exercí sobre nombrosos poetes del Principat i els membres de l'anomenada *escola mallorquina*. La seva obra, publicada nombroses vegades, fou reunida a les *Obres completes* (1951). Fou regidor (1879) i diputat a corts pel partit liberal (1893). El seu poema *Desolació* és a la pàgina 196.

Alfaro, Andreu (València 1929) Escultor, relacionat amb el Grup Parpalló (1957). Les seues obres exposades a la Biennal de Venècia assoliren un gran ressò internacional. Apareix un text sobre teatre a la pàgina 269.

Almela i Vives, Francesc (Vinaròs, Baix Maestrat 1903 - València 1967) Poeta i periodista. Director dels darrers números de "Taula de Lletres Valencianes" de la col·lecció "Nostra Novel·la". D'entre els seus llibres de poemes destaquen *L'espill a trossos* (1928), *La llum tremolosa* (1948) i *Les taronges amargues* (1955). El seu poema *La taronja i la llima* és a la pàgina número 202.

Alpera i Leiva, Lluís (1938) Poeta que ha defugit el realisme i s'ha situat en una via d'experiència individualista. Les seues obres són: *Surant enmig del naufragi final* (1985) *Tempesta d'argent* (1986) i *L'esplendor de l'àmfora* (1987). El seu poema titulat *1960* és a la pàgina 209.

Andrés i Estellés, Vicent (Burjassot 1924 — 1993) Poeta. Considerat l'element més representatiu en la renovació de la poesia valenciana. Fou un poeta extraordinàriament prolífic i de la seva àmplia obra cal destacar, entre d'altres, *Donzell amarg* (1958), *L'amant de tota la vida* (1966), *Hamburg* (1974), *Tancat a l'Alter* (1975) i *El procés* (1978). Amb *Recomane tenebres* (1972) s'inicià la publicació de la seva obra poètica completa. La seva expressió poètica presenta dues constants, la mort i el sexe, i al·ludeix sovint la realitat quotidiana. El 1978 fou guardonat amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i el 1990 amb el Premi d'Honor de les Lletres Valencianes. Apareixen en els presents apunts el poema *Cançó de bressol* és a la pàgina 156, el poema *l'Ofici* a la pàgina 179 i el poema *Res no m'agrada tant* (Horaciana I), a la pàgina 191. Els poemes *M'estime molt, de bon matí* (horaciana XXXV) i *Mai no escriuré el teu nom* (horaciana LXXVII) són a la pàgina 221. I el poema *Jo tinc una mort petita* a la pàgina 347.

Anònim autor de *Curial e Güelfa* (segle XV): Quan l'escriu ja és prou major. Bon coneixedor de la literatura francesa, la italiana i la llatina. Recents estudis afirmen que segurament era valencià (pel lèxic usat). També ha hagut, fa poc, discussions sobre l'autenticitat històrica de l'obra: si era medieval realment o solament una invenció de Milà i Fontanals (segle XIX) atribuint-la al segle XV. Textos a les pàgines 29, 35.

Arderiu i Voltas, Clementina (Barcelona 1889 — 1976) Poetessa. El 1916 publicà el primer llibre: *Cançons i Elegies*. El mateix any es casà amb l'escriptor Carles Riba i prengué una part molt activa en la vida literària catalana. El 1938 guanyà el premi Joaquim Folguera amb *Sempre i ara* (1946), i l'any següent s'exilià a França. El 1943 tornà a Barcelona. El 1952 reuní en un volum les seves *Poesies completes*; sis anys després guanyà el premi Óssa Menor amb *És a dir i*, el 1960, la Lletra d'Or amb el mateix recull. El seu poema *Arbres* és a la pàgina 212.

Artís-Gener, Avel·lí (Barcelona 1912) Escriptor i dibuixant. Popularitzà el pseudònim de *Tísner* en dibuixos i caricatures a la premsa de la República. Fou redactor de diferents periòdics i dirigí, amb Pere Calders, "L'Esquella de la Torratxa" de la darrera època. Oficial de l'exèrcit durant la guerra civil, s'exilià el 1939 i fins el 1965 residí a Mèxic, on publicà la novel·la *556 Brigada Mixta* (1944). Des del seu retorn ha publicat les obres de narrativa *Les dues funcions del circ* (1965), *Paraules d'Opoton el Vell* (1968) (pàgina 120), *Prohibida l'evasió* (1969), *Al cap de vint-i-cinc anys* (1972), *L'enquesta del canal quatre* (1973), *El Pla de la Calma* (1974), *Els gossos d'Acteó* (1983) (pàgina 103 i 124) i *El boà taronja* (1986). Ha publicat també les memòries *Viure i veure (I-II-III)* (1989-1991) i, a partir del 1992, ha començat la publicació de l'obra completa.

Artola i Tomàs, Bernat (Castelló de la Plana 1904 - Madrid 1958) Poeta. Va ser un dels principals animadors de la Societat Castellonenca de Cultura i es va presentar als Jocs Florals de València on va ser premiat els anys 1925, 1926 i 1929. Publicà *Elegies* (1928) *Terra* (1935) i *Llàntia viva* (1947). El seu poema *El mariner* és a la pàgina 212.

Bernat i Baldoví, Josep (Sueca, Ribera Baixa 1809 - València 1864) Escriptor. Va conrear una literatura sense pretensions cultes, satírica i marcadament dialectal en el llenguatge, que va obtenir una gran audiència popular.

Fou autor de llibrets de falla i iniciador del teatre modern al País Valencià: *El gafaüt, Qui tinga cucs, que pele fulla, El virgo de Vicenteta*, una mostra d'aquesta darrera hi ha a la pàgina 235.

Bertrana, Prudenci (Tordera 1867 — Barcelona 1941) Escriptor. Sembla que el seu primer escrit fou l'*oreneta* —anterior al conte *Tard!* (1903)—; següen les novel·les *Josafat* (1906) (pàgina 104), *Nàufrags* (premiada per “El Poble Català” el 1906 i publicada el 1907) i *Tieta Claudina* (apareguda el 1910 en traducció castellana sota el títol d'*Ernestina*, no fou publicada en català fins el 1929), els reculls de contes *Crisàlides* (1907) i, sobretot, *Proses bàrbares* (1911), que assenyalen el moment culminant de la seva producció. Bertrana convertí en matèria literària tant els tipus singulars que anà coneixent al llarg de la vida com el món animal, que observava amb un cert franciscanisme contingut. Tractà, a més, la literatura satírica amb la novel·la psicològica *Jo! Memòries d'un metge filòsof* (1925), retrat del metge i escriptor Dídac Ruiz. Conreà, també, el teatre, sense un reconeixement de la crítica (*Enyorada solitud!*, 1917; *Les ales d'Ernestina*, 1921, etc.). La trilogia *Entre la terra i els núvols* (*L'hereu*, 1931; *El vagabund*, 1933 i *L'impenitent*, 1948) recull tota l'experiència autobiogràfica percebuda entorn de les seves frustracions, la més dolorosa de les quals fou la mort de tres fills. Agafat dins la crisi de valors reflectida pel Modernisme, Bertrana s'enfrontà al Noucentisme, i propugnà una actitud antiintel·lectual. Les seves *Obres completes* han estat publicades a Barcelona (1969).

Bodria i Roig, Josep (1842-1912): Contagiat de l'entusiasme del seu vell company d'escola, Constantí Llombart, escrigué poemes en la nostra llengua: *Roselles; Fulles seques; Llibret de records*; Prosa: *Festes de carrer*. El seu poema *Llàgrimes* és a la pàgina 161.

Bofill i Mates, Jaume (Olot 1878 — Barcelona 1933) Poeta, conegut amb el pseudònim literari de *Guerau de Liost*, polític i periodista. Membre de la Lliga Regionalista, fou regidor per Barcelona. Fou diputat de la Mancomunitat l'any 1919. El 1922 intervingué en la formació d'Acció Catalana, i en fou dirigent fins que se'n separà i retornà a la Lliga. Amb política es relacionen els seus llibres *Discurs a les juventes catalanes* (1919), *L'altra concòrdia* (1930) i *Una política catalanista* (1933), llibre pòstum. Com a poeta, el llibre *La muntanya d'ametistes* (1908) fou prologat per Eugeni d'Ors amb una mena de manifest de les idees noucentistes: agudesa d'observació, precisió idiomàtica, detallisme preciosista i, sobretot, l'absorbent fidelitat a un món i a un paisatge, el Montseny. Altres llibres de poesia són *Somnis* (1913), *La ciutat d'ivori* (1918), *Selvatana amor* (1920), *Ofrena rural* (1926) i *Sàtires* (1929). Dins el volum *Obra poètica completa. Proses literàries* (1948), hom recollí *Darreres poesies*, que havia deixat inèdites. Fou un dels puntals de la poesia noucentista. Podeu llegir el seu poema *Oh Esbarzers* a la pàgina 159 i *Pòrtic* (fragment) a la pàgina 166.

Bohigues, Joan: Autor conjuntament amb Manuel Joan Arinyó de *Soldada roja*, va ser la seua primera novel·la. Pàgina 69.

Calvino, Italo (Santiago de las Vegas, l'Havana 1923 — Siena 1985) Novel·lista i crític italià. La seva primera novel·la s'inspirà en la resistència antifeixista: *Il sentiero dei nidi di ragno* (1948); evolucionà cap a l'humorisme poètic i introduí el meravellós en la seva obra. És autor de la trilogia *I nostri antenati: Il visconte dimezzato* (1952), *Il barone rampante* (1957) i *Il cavaliere inesistente* (1959), on, seguint el model de la novel·la filosòfica, expressa amb un humorisme punyent el sentiment de culpa que l'intel·lectual, sorgit de la resistència, experimenta davant els fets. Textos de *Il barone rampante* a la pàgina 103.

Carner i Puig-Oriol, Josep (Barcelona 1884 — Brussel·les 1970) Escriptor. Llicenciat en dret (1902) i en filosofia i lletres (1904). A primeria del segle, dirigí revistes (“Catalunya”, “Empori”, etc), col·laborà amb Pompeu Fabra a l'Institut d'Estudis Catalans, i fou redactor de “La Veu de Catalunya” (fidel a Prat de la Riba fins a la mort d'aquest). Entrat en la carrera diplomàtica, durant la guerra civil es posà al costat de la República i romangué a Brussel·les. A Londres (1945-47) fou membre del Consell Nacional de Catalunya a l'exili. Dels primers llibres, el *Llibre dels poetes* (1904), d'influència modernista, mostra ja la ironia que caracteritzarà la seva obra. Imposà el sonet amb dos llibres (1905 i 1907), i *Els fruits saborosos* (1906) (pàgines 176 i 220) és considerat una de les fites del noucentisme. En *Verger de les galanies* (1911) creà un nou estil de poesia amorosa. Després de *Les Monjoies* (1912), publicà *La paraula en el vent* (1914), *Auques i ventalls* (1914) (pàgina 252), *Bella terra, bella gent* (1918) i *L'oreig entre les canyes* (1920). Fora de Catalunya, la seva poesia es concentrà en el record. *La inútil ofrena* (1924), *El cor quiet* (1925), *El veire encantat* (1933) i *La primavera al poblet* (1935). Després de la guerra civil, publicà *Nabí* (1941), i continuà la revisió de l'obra poètica amb *Paliers* (1950), *Llunyania* (1952) i *Arbres* (1953). Les *Obres completes. Poesia* (1957), totalment revisades, inclouen el recull inèdit *Absència*. En *El tomb de l'any* (1966) insisteix en el paisatge i en l'enyorança. També publicà teatre: *Canigó* (1910), *El giravolt de maig* (1928), la llegenda mexicana *El ben cofat i l'altre* (1951), i *Cop de vent* (1966). En prosa: *L'idil·li dels nyanyos* (1903), *Deu rondalles de Jesús infant* (1904), *La malvestat d'Oriana* (1910), etc, i diversos reculls d'articles. Carner fou un gran traductor: Dickens, Shakespeare, Twain, Arnold Ben-nett, Villiers de l'Isle Adam, Musset, Lafontaine, Defoe, Carroll i l'antologia de poesia xinesa *Lluna i llanterna* (1935). El 1985 es publicaren els seus escrits d'exili: *Prosa de l'exili* (1939-62). El seu poema *La resposta* és a la pàgina 171. Un fragment del poema *Cal·lídia i els préssecs* a la pàgina 176. Un fragment del poema *En un museu arqueològic* és a la pàgina 177. Dos fragments de *El llac del blat* a les pàgines 180 i 181. El poema *1714* a la pàgina 181 i a la 329. El poema *Com les maduixes* és a la pàgina 213. I el poema *En el concert* és a la pàgina 220.

Casellas i Dou, Raimon (Barcelona 1855 — Sant Joan de les Abadesses 1910) Crític d'art, periodista i escriptor. Fou redactor a “L'Avenç” (1891), i a “La Vanguardia” (1892) com a crític d'art. Amb Rusiñol, defensà el moviment de l'art per l'art i es convertí en un dels iniciadors del modernisme català. A la segona festa modernista de Sitges fou premiada la seva prosa poètica *La damisel·la santa* (1895). El 1899 entrà com a redactor en cap a “La Veu

de Catalunya", on esdevingué el crític d'art més influent del seu temps. Aquells anys escriví la novel·la *Els sots feréstecs* (1901), on plantejà l'enfrontament de mossèn Llätzer (l'individu creador de l'ideal modernista) amb el poble massificat. L'obra, que ell definia com a poemàtica, rompé amb la tradició narrativa vuitcentista i inicià l'anomenat *naturalisme rural*. És autor de dos reculls de contes (*Les multituds*, 1906; i el *Llibre d'històries*, 1909). Dirigí la revista "Hispania". Escriví també *La pintura gòtica catalana del segle XV* (1892), i, inèdita, una *Història documental de la pintura catalana*. Predecessor del noucentisme, des del 1906 hi col·laborà amb la "Pàgina Artística de La Veu" (1909). Textos de la seua novel·la apareixen a la pàg. 136.

Casp i Verger, Vicent (Carlet 1906) Publicà poemes a les revistes "El Vers Valencià" i "Acció". Autor de *Instantànies* (1936), *Polsina d'hores* (1949) *A temps de cor* (1951) i *Foc* (1952). Els seus poemes *Vida i Jo no sé quin vent d'espases* són a la pàgina 217.

Casp i Verger, Xavier (Carlet 1915) Publicà les primeres poesies a la revista "El Vers Valencià" de Josep M. Bayarri. Ha publicat entre altres reculls de poemes *Volar* (1943), *La inquietud en calma* (1945), *Jo sense tu* (1948), *On vaig senyor?* (1949) *Aires de cançó* (1950) etc.

Català, Víctor. Vegeu Albert i Paradís, Caterina.

Cavallé, Joan (1958): Ha fet diverses traduccions, teatre i el recull de narracions *Les flors verinoses*. I la novel·la *Rei de mi*. Pàgines 14, 15, 69 i 284.

Domínguez, Martí (1908-1984): Llicenciat en dret i periodista, va ser director de 'Las Provincias' i 'Al día' i del setmanari 'Valencia Fruits'. És autor d'una extensa obra i de gèneres diversos. De les narracions destaca la novel·la llarga *Els Horts*, un fragment de la qual apareix a la pàgina 60.

Eco, Umberto (Alessandria 1932) Semiòleg, crític literari i novel·lista italià. Professor de semiologia¹ a la universitat de Bolonya des del 1971. Ha dut a terme una gran obra de divulgació, i ha estès el camp d'investigació tradicional de l'estètica als mitjans de comunicació, amb un rigorós mètode científic i una gran sensibilitat social i política. Ha escrit, entre altres obres, *Opera aperta* (1962), *Diario minimo* (1963), *Apocalittici e Integrati* (1964), *La definizione dell'arte* (1968), *I limiti dell'interpretazione* (1990), i les novel·les *Il nome della rosa* (1980), *Il pèndolo de Foucault* (1989) i *L'isola del giorno prima* (1995). Hi ha Textos de *Il nome della rosa* (*El nom de la rosa*) a la pàg. 8 i següents.

Espinàs i Massip, Josep Maria (Barcelona 1927) Escriptor. Començà publicant novel·les (*Com ganivets o flames*, 1954; *Combat de nit*, 1959; o *L'últim replà*, 1962, premi Sant Jordi, entre d'altres) i narracions. Ha publicat també obres de viatges, de divulgació, teatre, la narració per a infants *Viatge a la Lluna*, biografia i cançons (fou un dels fundadors dels Setze Jutges, grup que inicià el moviment de la *Nova Cançó*). Ha col·laborat en publicacions diverses, i escriu en el diari "Avui". També ha col·laborat a TV3 amb diversos programes. El 1985 fundà Edicions La Campana junt amb Isabel Martí, editorial on ha iniciat la publicació de les seves obres completes. L'any 1995 fou guardonat amb el premi nacional de cultura de la Generalitat. Textos de *Combat de nit* a la pàgina 11 i següents.

Esplugafreda, Raimon (1943): Pseudònim de Jesús Bonals. Professor de matemàtiques de Batxillerat. Ha publicat les novel·les d'aventures: *Hem nedat a l'estany amb lluna plena*; *Potser aquesta nit a Cala Roja*; *Viatge a l'interior d'un gra d'arena*. Textos de la primera apareixen a la pàgina 113.

Esprui i Castelló, Salvador (Santa Coloma de Farners 1913 — Barcelona 1985) Escriptor. A setze anys, edità el seu primer llibre, *Israel*, escrit en castellà. L'any 1930 ingressà a la Universitat de Barcelona, on cursà estudis de dret i d'història antiga. El 1931 publicà *El doctor Rip*, i l'any següent, *Laia*, novel·les que s'apartaren de les formulacions teòriques, encara vigents, de l'estètica noucentista. Dedicat als seus estudis i a la literatura, publicà encara, abans d'esclatar la guerra civil, *Aspectes* (1934), *Ariadna al laberint grotesc* (el conte *Tereseta-que-baixava-les-escalas* és a la pàgina 107 i el conte *Conversió i mort d'en Quim Federal* a la pàgina 340) i *Miratge a Citea* (1935), obres que l'acreditaren com el narrador més original de la seva generació, influït inicialment pels modernistes de llengua castellana, però sota el mestratge lingüístic d'escriptors catalans com Víctor Català i Joaquim Ruyra. El 1937 publicà *Letizia i altres proses*, i l'any 1939 escriví l'obra de teatre *Antígona*, sobre el tema de la guerra fratricida. El 1946 publicà el seu primer volum de poemes, *Cementiri de Sinera*. Amb aquest llibre i amb l'obra teatral *Primera història d'Esther* començà la seva popularitat de la postguerra, als quals seguien *Les cançons d'Ariadna* (1949), *Les hores*, (1952) (*Petita cançó de la teua mort* a la pàgina 216) *Mrs. Death* (1952), *El caminant i el mur* (1954) i *Final del laberint* (1955). *La pell de brau* (1960) (fragments a les pàgines 163, 171) significà la seva consagració popular, en assolir un gran èxit de públic pel seu planteig del drama històric de Sepharad (Espanya). A *Llibre de Sinera* (1963), un dels seus llibres més hermètics, Esprui tornà a circumscriure l'àmbit civil de la seva poesia a la "petita pàtria" mitificada en Sinera (Arenys, escrit al revés). En el primer volum de les seves *Obres completes* (1968) inclogué dos reculls més de poemes, i cal destacar també la selecció de treballs crítics *Evocació de Rosselló-Pòrcel i altres notes* (1957). Des del 1968, amb motiu de l'aparició d'*Obres Completes I. Poesia*, revisà tota la seva obra, gairebé reescrivint-ne alguna, sobretot de les narratives. Escriví, a més, la peça teatral *Una altra Fedra si us plau...* (1978), el volum de prosa *Les roques i el mar, el blau* (1981), el poema *D'una vella i encerclada terra* (1979) i el poemari *Per a la bona gent*

¹ **semiologia** LING Ciència que estudia la vida dels signes en el si de la vida social. El terme i la seva definició són deguts al lingüista F. de Saussure, el qual considerava la lingüística com una part d'aquesta ciència general; per això es poden relacionar totes dues disciplines. El problema lingüístic és essencialment semiològic: per a descobrir la veritable natura de la llengua, cal considerar en primer lloc allò que té de comú amb tots els altres sistemes del mateix ordre.

(1984). D'entre els principals premis, destaquen el Montaigne (1971) i el premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1972). Fou investit doctor *honoris causa* per les Universitats de Tolosa i Barcelona.

Ferrà, Miquel (1940): És un constructor de narracions ordenades, investigador de la història i de la cultura del seu entorn. La majoria de les seues novel·les tracten de temes històrics: *Memòries secretes de Cristòfor Colom; No passaran!; Crònica de Guinea; Alla Akbar (el morisc); El soldat desconegut*, etc. Textos de l'autor a la pàg. 119.

Flotats i Picas, Josep Maria (Barcelona 1939) Actor. Va estudiar a França i ha interpretat també pel·lícules. Un text seu és a la pàgina 266.

Foix i Mas, Josep Vicenç (Sarrià, Barcelona 1893 — Barcelona 1987) Poeta, periodista i assagista. Signava J.V.Foix. Per conciliar l'avantguardisme i el nacionalisme, edità "Monitor" (1921-23), i es convertí en un dels fundadors més actius d'Acció Catalana (1922). Dirigió la darrera etapa de la revista "Trossos", de J.M.Junoy, i fou redactor de "L'Amic de les Arts" (1926-28), de Sitges, i de "Quaderns de Poesia" (1935-36). Es proclamà *investigador en poesia*, i aconseguí una obra de síntesi entre el classicisme i un avantguardisme molt personal. El seu món té les arrels en els clàssics catalans, provençals i italians. Els seus primers llibres són en prosa poètica (*Gertrudis*, 1927; *KRTU*, 1932). Els sonets de *Sol i de dol* (1947) el consagraren com un clàssic modern, i el vers *Si pogués acordar raó i follia* resumeix el conflicte permanent del seu món interior. *Les irreals omegues* (1949) és una forma foixiana de trobar clus, gresol de vivències oníriques, de creació lingüística i de tècniques formals. Escriví també *On he deixat les claus?* (1953) i *Onze Nadals i un Cap d'Any* (1960), *Darrer comunicat* (1969), *Allò que no diu "La Vanguardia"* (1971), *Tocant a mà* (1972), el recull de retrats literaris *Catalans de 1918* (1965), etc. Foix dirigí la "Revista de Catalunya" (1934) i la plana literària de "La Publicitat", on signava sovint *Fòcius*. Era membre de l'Institut d'Estudis Catalans (1961) i ha estat un dels mestres de la postguerra, que ha influït especialment sobre el grup Dau al Set. Li fou concedit el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1973), la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona (1980), la Medalla d'Or de la Generalitat (1981) i el Premio Nacional de las Letras Españolas (1984), entre d'altres guardons. Un fragment del poema *És quan plou...* del seu llibre *On he deixat les claus?* és a la pàgina 164. La primera estrofa del poema *És quan dormo que hi veig clar* a la pàgina 206. El poema *Em plau d'atzar, d'errar per les muralles* a la pàgina 335.

Folch i Torres, Josep Maria (1880-1950): Novel·lista i autor teatral. La seua producció és extensa. Novel·les de caire psicològic i d'estil naturalista: *Lària; Aigua avall; Joan Endal*; Novel·les d'aventures com *Aventures extraordinàries d'en Massagran; En Bolavà detectiu; Per les terres roges*. Hi ha textos de la novel·la *Joan Endal* a la pàg.102.

Franco, Josep (1955): Ha escrit narracions, novel·les, contes i traduccions i textos dramàtics. De la seua producció cal destacar la trilogia *Aldebaran; Calidoscopi; Rapsòdia* i la novel·la *L'últim roder*; de la qual s'hi troba un fragment a la pàg. 102.

Fuster i Ortells, Joan (Sueca 1922 — 1992) Escriptor. Es llicencià en dret el 1947 i es doctorà en filologia catalana el 1985. El 1944 publicà el primer article en català —*Vint-i-cinc anys de poesia valenciana*—. Del 1946 al 1956 codirigí la revista "Verbo". Dels seus primers llibres, tots de versos, destaca *Escrit per al silenci* (1954). El 1952 començà a "Levante", de València, les seves col·laboracions a la premsa. Amb *El descrèdit de la realitat* (1955) inicià una brillant carrera assagística. Un altre aspecte de la seva obra fou el de l'erudició, la història i la crítica literàries, que alternà amb antologies. La seva dedicació als temes valencians culminà el 1962 amb la publicació de *Nosaltres els valencians, Qüestió de noms i El País Valencià*. Una part dels seus nombrosos estudis i articles erudits, històrics, biogràfics i de viatges, ha estat recollida en els volums I i III de les *Obres completes*, i el *Diari 1952-1960* n'ocupa el volum segon. Dins el camp de l'assaig, publicà *Figures de temps*, premi Yxart (1957), *Judicis finals* (1960), *Diccionari per a ociosos* (1964), *L'home, mesura de totes les coses* (1967), etc, sempre dins la tradició de l'humanisme clàssic, crític, escèptic i amb un humor corrosiu. Dins els treballs d'història, de crítica i de divulgació literària publicà *La poesia catalana* (1956), *Poetes, moriscos i capellans* (1962), *Heretgies, revoltes i sermons* (1968) i *Literatura catalana contemporània* (1972) (pàgina 292), a més de tres extensos pròlegs a l'obra de J.Salvat-Papasseit (1962), S.Espriu (1963) i J.Plà (1966), aplegats a *Contra el noucentisme* (1978). Fuster és l'assagista català més considerable de les generacions sorgides després de la guerra civil i es projectà sobre la vida cultural i civil dels Països Catalans, la consciència unitària dels quals contribuï poderosament a crear. Fou Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1975) i rebé, l'any 1983, la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya. El 1984 fou nomenat doctor *honoris causa* de la Universitat de Barcelona i, el 1986, catedràtic de literatura a la Universitat de València. El 1987 recollí la seva poesia (*Set llibres de versos*). Fruit del treball de recerca dels darrers anys són els estudis aplegats a *Llibres i problemes del Renaixement* (1989). Apareixen textos del seu llibre *Indagacions i propostes. Diari 1952-1960* a la pàgina 72, un altre del *Viatge al País Valencià* a la número 282. Un fragment de la *Literatura Catalana Contemporània* a la pàgina 292. L'article *Convicció del Diccionari per a ociosos* és a la pàgina 356.

Fuster, Jaume (1945): Ha publicat *Breu història del teatre català*. Les novel·les *Abans del foc; De mica en mica s'ompli la pica; Tarda, sessió contínua; 3,45; La corona valenciana*. Ha traduït diverses obres. Forma part del col·lectiu 'Ofèlia Dracs'. Hi ha fragments de *La corona valenciana* a la pàg. 78 i següent.

Galiana i Cervera, Lluís. (Ontinyent 1740 - 1771) Religiós i escriptor l'obra més important d'ell és *Rondalla de rondalles* (1768) (pàgina 314) on hi ha una gran quantitat de vocables i frases fetes.

Gòrriz, Josep (1956): Professor i escriptor. Ha publicat diverses novel·les: *A la recerca dels assassins; Cop de destrial; El virus de la revolta; El notari; etc*. Textos de *El notari* a la pàg. 88.

Gual i Queralt, Adrià (Barcelona 1872 — 1943) Autor dramàtic, director d'escena, pintor i pedagog. Estudià dibuix i pintura amb Pere Borrell. Com a plàstic, la influència del seu mestre l'abocà de primer a un realisme rigorós.

Aviat se centrà en un modernisme típicament esteticista. Després de rebre una certa influència del noucentisme, retornà al realisme. Com a autor teatral la seva producció és plenament modernista, bé que oscil·la entre l'al·legoria —*Nocturn* (1896)— i el naturalisme més estricte: *Els pobres menestrals* (1908). En una tendència i en l'altra professà el postulat de l'art per l'art, que el dugué a actituds d'intransigència en els anys de maduresa. Assolí l'èxit amb *Misteri de dolor* (1904) (pàgina 249). D'entre la seva extensa producció cal citar, també, *La fi de Tomàs Reynolds* (1905), *Donzell qui cerca muller* (1910), *Les alegres comediantes* (1913) i *Foc de muntanya* (1934). Estudià direcció d'escena a París. A Barcelona, fundà el Teatre Íntim, des del qual combaté la rutina del teatre comercial. El 1913 fou director de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic.

Guerau de Liost (1878-1933): Pseudònim que com a poeta usà Bofill i Mates, Jaume.

Guimerà i Jorge, Àngel (Santa Cruz de Tenerife 1845 — Barcelona 1924) Dramaturg i poeta. El 1853 es traslladà a Catalunya. El 1879 estrenà la seva primera tragèdia en vers, *Gal·la Plàcidia*, seguida de *Judith de Welp* (1883), obres que se situen dins la tradició del romanticisme històric. Després estrenà *El fill del rei* (1886) i *Mar i cel* (1888), (pàgina 240) que obtingué èxit sense precedents i que inicià la seva etapa de plenitud, que s'estengué fins el 1900, i en la qual estrenà les seves obres més representatives: *Maria Rosa* (1894), *Terra baixa* (1897) (pàgina 321) i *La filla del mar* (1900), on les tendències romàntiques s'hi mostren més matisades i hi ha constància de les seves inquietuds socials. El seu catalanisme restà explícit en dos monòlegs, *Mestre Oleguer* (1892) i *Mort d'en Jaume d'Urgell* (1896). A partir del 1900 intentà un drama realista i cosmopolita, d'escassa autenticitat, que assenyalà una ràpida davallada en la seva producció: *La pecadora* (1902), *Aigua que corre* (1902), etc. Produí encara obres de valor, com *Sol, solet* (1905), retorn al drama realista de temàtica rural, i *L'aranya* (1906), d'arrel naturalista. Els gusts modernistes s'evidencien en *La santa espina* (1907), *Titaina* (1910) i *La reina jove* (1911). Després d'uns quants anys de silenci, repregué la seva activitat amb *Jesús que torna* (1917), condemna de la guerra feta de forma incoherent, i *Indíbil i Mandoni* (1917), que vol retornar a la temàtica dels anys juvenils.

Ibars Ibars, Maria (1892-1965): Escriptora de Dènia. Va escriure novel·les com *Vides planes*; *Graciamar*; *Lúltim serv*; Narracions curtes com els reculls *La descalumniada*; *Flor de nisperer*; Poemes diversos i el recull poemàtic titulat *Poemes de Penyamartí* d'entre els quals hi ha els poemes *Tendròr* i *Pluja* que apareixen transcrits a les pàgines 189 i 192 respectivament del present llibre.

Janer, Maria de la Pau (1966): Escriptora, professora de la Universitat de les illes Balears, ha treballat com a guionista de ràdio i de televisió. Les principals novel·les publicades fins ara són: *Els ulls d'ahir*; *L'hora dels eclipsis*; *Màrmara*; *Natura d'anguila*; N'apareixen, de textos seus, a les pàgines 59 i 114.

Joan i Arinyó, Manuel (1956): Poeta i narrador. De poesia: *Bateguen els dissenys*; *Crims*; *Octosíl·labs del més enllà*. De narrativa: *Han donat solta als assassins*; *Stress*; *Diari de campanya: el fill d'en Marc*; *En Tit-Hola*; *Les nits perfumades*; *Soldada roja* conjuntament amb Joan Bohigues. Pàgina 69.

Juan i Arbó, Sebastià (1902-1984): Novel·lista, biògraf i periodista. Les seues novel·les *L'inútil combat*; *Terres de l'Ebre*; (pàgina 103) *Notes d'un estudiant que va morir boig*; *Camins de nit*; *Tino Costa*; *Narracions del delta*; *L'espera*; *Teatre: Nausica*; *La ciutat maleïda*; *Despertar*.

Kafka, Franz (Praga 1883 — sanatori de Kierling, Viena 1924) Escriptor txec en llengua alemanya. En vida publicà la narració *Beschreibung eines Kampfes* ('Descripció d'una lluita', 1909), el recull de narracions i texts *Betrachtung* ('Contemplació', 1910), el primer capítol d'*Amerika*, les narracions *Das Urteil* ('La condemna', 1913), *Die Verwandlung* ('La transformació', 1915) i *In der Strafkolonie* ('A la colònia penal', 1919), el recull de narracions *Ein Landarzt* ('Un metge rural', 1919), etc. Max Brod, amic i biògraf seu, en publicà pòstumament el recull de contes *Ein Hungerkünstler* ('Un artista dejunador', 1924), les tres novel·les llargues *Der Prozess* ('El procés', 1925), *Das Schloss* ('El castell', 1926) i *Amerika* (1927), *Beim Bau der chinesischen Mauer* ('En la construcció de la muralla xinesa', 1931), etc. Kafka uneix la visió existencialista del món amb el substrat hebraic del seu entorn social. Una mostra del seu *Diari de 1919* és a la pàgina 287.

Labaila, Jacint (1833-1895): Va publicar dos opuscles poètics en la nostra llengua *Flor del Túria*; *Flors del meu hort*. Vegeu el començament del seu poema *Prec a la verge* a la pàgina 160 i el poema *Als meus companys de "Lo Rat Penat"* a la pàgina 172.

Leveroni, Rosa (1910-1985): Va fer estudis de Bibliotecària i va ser alumna de Carles Riba. També es dedicà a estudiar la poesia d'Ausias March. Escrigué el primer llibre: *Epigrames i cançons* el 1937, un segon titulat *Presència i record* (1952) i un tercer volum *Poesia* fou publicat el 1981. El seu poema *Pòrtic* apareix a la pàgina 157.

Lozano, Josep (1948): Primer escrigué un poemari i després es dedicà a la narrativa, el 1979 guanyà un dels premis Octubre amb la novel·la *Crim de Germania*, d'ambient històric, altres obres destacables són *Històries marginals*, contes sobre personatges marginals i *Ribera* la història detectivesca sobre un assassinat ocorregut a la comarca de la Ribera. Textos de *Crim de Germania* a la pàg. 91, a la 100 i a la 291.

Llorente, Teodor (1836-1911): Membre fundador de 'Lo Rat Penat'. Autor d'una guia històrica, artística i folklòrica: *València*; Poesia: *Llibret de versos*; *Cartes de soldat*; *Nou llibret de versos*; *Poesies triades*. Va publicar a la revista 'Avenç' l'Antologia *Poetes valencians contemporanis*. Un fragment del seu famós poema *Vora el barranc dels Algodins* el trobareu a la pàgina 161.

Llull, Ramon (Palma de Mallorca? 1232/1233 — Palma de Mallorca 1315/1316) Escriptor, filòsof, místic, missioner. Sent senescal de la mensa del rei de Mallorca, es dedicava a l'art de trobar. Una nit, escrivint una cantilena, fou interromput de sobte per la visió de Jesús clavat en creu i Ramon entengué que Déu volia que servís de cor

Jesucrist. Es preguntà quin servei li plauria més i es respongué que cap cosa millor podria fer que donar la vida per la conversió dels sarraïns. Per tal d'aconseguir-ho, faria un llibre contra els errors dels infidels. Pensava de demanar al papa i als reis la fundació d'uns monestirs on fossin ensenyades les llengües dels infidels, i enviar homes ben instruïts a predicar la veritat dels cristians. A Randa, en una estada de meditació i contemplació, trobà la manera de fer el llibre desitjat: l'*Ars magna* primitiva o *Ars inveniendi veritatem*. I Jaume II de Mallorca fundà un monestir per a frares menors, com el missioner demanava. A Llull li calia posar a prova el seu sistema, els arguments del qual creia irrefutables. Per això anà a París i féu l'assaig d'ensenyar l'Art, però els estudiants no resistiren la complicació de les seves 16 figures. A Montpeller tractà de simplificar l'Art: en tragué dotze figures i resultà l'*Ars inventiva* (1289). Li calia comptar amb Roma i presentà al papa Nicolau IV el seu primer projecte per a recobrar la Terra Santa, el *passatge*. Però el programa interessà poc, i tampoc no progressaven els monestirs per als futurs missioners. Nicolau IV morí el 1292 i fins 1294 no li fou nomenat successor. Descoratjat, Ramon decidí de posar novament a prova les seves argumentacions davant els mateixos infidels. Havia traduït a l'àrab l'*Ars inventiva*, i així decidí d'anar a l'Àfrica. L'experiència acabà amb l'expulsió del missioner, que es refugià a Nàpols i aprofità per predicar als sarraïns, presos o residents a la ciutat, i fer una nova prova dels seus arguments. Anys després, a Roma, començava Llull l'enciclopèdia de l'*Arbre de Ciència*. Deixà Roma i tornà a París, on escriví l'*Arbre de filosofia d'amor*. Anà a Barcelona, i a la primavera del 1300, a Mallorca. Viatjà a Xipre cap a la fi del 1301, però no assolí els seus propòsits. Ramon caigué malalt, i un cop recobrat, anà fins a l'Armènia i potser arribà fins a Jerusalem. En retornar passà per Mallorca i per Gènova i arribà a Montpeller, el 1303, on escriví diversos tractats. Després de la coronació del nou papa, a Lió, a la tardor del 1305, repetí les peticions de sempre al pontífex, amb poc èxit. Partí cap a Mallorca i tornà a l'Àfrica, a Bugia (1307), on fou empresonat i expulsat al cap de mig any. Naufragà i, refugiat a Pisa, acabà l'*Ars* que anomenava *general* i *última*. A l'hivern del 1309 anà a Avinyó a demanar, com sempre, l'ajut del papa. No en tragué res i a l'estiu del mateix any tornà a París. Segons la inscripció de la tomba de Llull, a Sant Francesc de Mallorca, morí l'any 1315. Ramon Llull fou un gran escriptor, el primer gran nom de la literatura catalana. Durant la joventut ja tingué vocació literària, i conreà la poesia dels trobadors. Un dels punts que formaren el programa de la seva actuació fou d'escriure un llibre, que no tingués rèplica possible, contra els errors dels infidels. El resultat fou l'*Art compendiosa d'atobar la veritat*, de la qual només ens ha arribat el text llatí. Allò que cregué que faria invencibles els seus arguments fou probablement la teoria de la substanciació de les *dignitats* divines (atributs de Déu). Segons l'art, és per la combinació dels principis que era possible la formulació de les qüestions resolutives dels problemes de la ciència. Als seus llibres primers, el *Gentil*, la traducció d'*Algatzell*, i el *Llibre de contemplació*, ja apareix l'aplicació inicial de l'*Ars magna*. La doctrina evolucionà en la didàctica, però no en els principis que en són la base. L'evolució de l'art primera es constata a través de l'*Ars inventiva* (1289), fins a arribar a l'*Ars generalis ultima* (1308). Si la primera art es proposava de trobar la veritat, Ramon la posà a prova escrivint l'*Art demostrativa* —de la qual hom té text català—. És lícit d'extreure dels llibres de Ramon Llull unes pàgines antològiques on triomfa el prosista català que féu, per primera vegada al món occidental, que la filosofia parlés en llengua vulgar. Escriví la *Medicina de pecat*, el *Pecat d'Adam*, el *Dictat de Ramon*. Els *Cent noms de Déu*, la *Lògica d'Algatzell*, les *Regles introductòries* o l'*Aplicació de l'Art general* les escriví en vers per tal d'aconseguir que la seva didàctica fos apresada de memòria. Només es conserven dues obres en vers: *Lo Desconhort* (pàgina 158) i el *Cant de Ramon*. Adoptà tècniques per atreure's el públic: una consistia a posar títol als seus escrits. Encara avui alguns d'aquests títols atreuen amb el dinamisme que suggereixen. Escriví en català sobretot, però també en àrab i en el llatí rudimentari que sabia. Hom ha exagerat el nombre de llibres, però poden ser assenyalats uns 250 títols de Ramon Llull, bibliogràficament distingibles, que han arribat fins avui. No tots han estat publicats. Les edicions en català permeten de llegir en la llengua de l'autor el *Llibre de contemplació* (1273?) (pàgina 298), abans del qual escriví el del *Gentil e dels tres savis*, exemple de polèmica religiosa tolerant. La *Disputa dels cinc savis*, el *Llibre de meravelles*, amb l'episodi oriental del *Llibre de les bèsties*, i del *Blanquerna*, amb el seu *Llibre d'Amic e Amat*, són dues ficcions novel·lesques valuoses per la intenció social i reformadora de l'autor. La novel·la filosòfica té un exemple en l'*Arbre de filosofia d'Amor*. També destaquen dues obres didàctiques: la *Doctrina pueril* i el *Llibre de l'orde de cavalleria*. Ramon Llull deixà al món un llegat que, sota diverses interpretacions, ha tingut vitalitat fins a l'actualitat.

MacFarlane, Aidan Coautora de l'obra *I jo també sóc una maniàtica!* pàgina 288.

MacPherson, Ann Coautora de l'obra *I jo també sóc una maniàtica!* pàgina 288.

Manent i Cisa, Marià (Barcelona 1898 — 1988) Escriptor. Fou director literari de l'editorial Joventut, col·laborà a diverses publicacions, i intervingué en la major part de les activitats poètiques catalanes. La seva obra és, primordialment, poètica, com a creador, com a traductor i com a crític de poesia. Els dos primers llibres, *La branca* (1918) i *La collita en la boira* (1920), són influïts pel noucentisme i l'obra de Josep Carner. Amb *L'aire daurat* (1928) inicià l'experiència de les interpretacions de la poesia xinesa. *L'ombra i altres poemes* (1931) i *La ciutat del temps* (1961) són els seus llibres més personals. El 1967 publicà *Com un núvol lleuger*, subtítulat *Més interpretacions de lírica xinesa*, premi Lletra d'Or. Recollí els seus quatre primers llibres a *Obra poètica* (1956), i aplegà tota l'obra poètica a *Poesia Completa (1916-1986)* (1986). Conreà la crítica, recollida a *Notes sobre literatura estrangera* (1934), *Poesia, llenguatge, forma* (1973), *Llibres d'ara i d'antany* (1982), *Rellegint* (1987) i, en castellà, *Cómo nace el poema* (1962) i *Palabra y poesía* (1971). Publicà comentaris sobre art i una edició de bibliòfil de *20 poemes xinesos* (1982). Són notables les seves versions de poesia xinesa al castellà (*El color de la vida*, 1942), i les traduccions castellanes de poetes anglosaxons. Cal destacar-ne també els llibres de memòries: *Montseny. Zodíac d'un paisatge* (1948), *A flor d'oblit* (1968), *El vel de Maia*, premi Josep Pla 1974 (1975), *L'aroma d'arç* (1982) i *Dietari dispers* (1995). La seva obra

és una de les creacions poètiques més homogènies, sensibles i cultivades de la literatura catalana del s XX. El 1985 li fou atorgat el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El seu poema *Noia russa al Montseny* és a la pàgina 211.

Maragall i Gorina, Joan (Barcelona 1860 — 1911) Escriptor. Després d'anys en contradicció entre les seves aspiracions romàntiques i la perspectiva d'haver d'adaptar-se a una pacífica vida burgesa, vers el 1890 acceptà la pertinença a la seva pròpia classe, arran tant de l'ingrés (1890) al "Diario de Barcelona" com del casament (1891) amb Clara Noble (de qui tingué 13 fills). Anà consolidant també la vocació literària, i el 1891 sortí a la llum la seva primera *plquette*, *Poesies originals i traduccions*. La novetat de la seva poesia consistia en el rebuig de la retòrica del romanticisme autòcton i un retorn a l'expressió senzilla d'experiències afectives reals, feta a través de visions de la natura. A la darrerria del 1892, duia a la pràctica l'ambició d'esdevenir l'agitador de la burgesia: la seva campanya periodística de 1892-93 és un dels factors bàsics en l'aparició del modernisme. A *L'oda infinita* (1888), Maragall exposa la seva doctrina poètica: el poeta com a visionari i mitjà d'una realitat transcendent, que només pot ser cospada en moments de gràcia; i la identificació de poesia i vida. Aquesta poètica rep plasmació pràctica a *Pirinenques*, que conté el famós poema *La vaca cega*. Després de certes inclinacions decadentistes, tornà a defensar un vitalisme optimista a *Visions i Cants* (1900) (pàgina 222). Els primers anys del s XX, Maragall s'identificà amb la línia ideològica dominant d'un nacionalisme conservador, catòlic i tradicionalista (*Artículos*, 1904). A *Les disperses* (1904) aplega poemes originals i versions de Goethe. A *Enllà* (1906) es concentra en la vena naturalista. La seva concepció de la poesia, exposada a *L'elogi de la paraula* (1903, ampliada a *L'elogi de la poesia*, 1909), revela una posició militant contra l'esteticisme i el cosmopolitisme tant d'una certa tendència modernista (Zanné, Alomar, etc) com del naixent noucentisme. Maragall esdevingué, així, el pontífex d'una nova onada de modernistes de procedència rural, visionaris i anarquitzants. Tornà a canviar a partir del 1906, i arran de la crisi de la Setmana Tràgica reaccionà insistint en la responsabilitat de la burgesia catalana. A *Seqüències* (1911), retorna als aspectes més heterodoxos del seu pensament; en aquest llibre publicà *L'oda nova a Barcelona* i el famós *Cant espiritual*. Aquest segon nietzscheanisme fou matisat, però, pel que constituí el tema bàsic de *Nausica* (1913) i de la tercera i darrera versió del mite arnaldià: la de la redempció a través de la renunciació. Fou membre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, mestre en gai saber i president de l'Ateneu Barcelonès. El seu poema *En la mort d'un jove* és a la pàgina 223.

Marc, Ausiàs [o Ausies March] (Gandia? ~1397 — València 1459) Poeta. Fill de Pere Marc, heretà el lloc de Beniarjó i les alqueries de Pardines i Vernissa, al ducat de Gandia. Després d'una primera etapa militar i d'uns anys de vida irregular, el 1437 contragué matrimoni amb Isabel Martorell, germana de Joanot Martorell, la qual morí pel setembre del 1439, i el 1443 es casà en segones noces amb Joana Escorna, amb la qual visqué onze anys a València. Amb cap de les dues mullers no tingué successió legítima. Deixà, però, quatre fills bastards vius. L'obra coneguda d'Ausiàs Marc es compon de 128 poemes (uns 10 000 versos), conservats en 13 manuscrits de cap a la fi del s XV i de la primera meitat del XVI i en cinc edicions antigues. La primera edició, gairebé com-pleta (122 obres), és la de Barcelona del 1543. La seva poesia tractà principalment el tema amorós, però no pas segons l'estil dels trobadors — com diu ell— sinó segons la ciència amorosa que es fonamenta en idees aristotèlico-tomistes sobre l'amor, segons les quals aquest només podia trobar la plenitud del seu goig en la pura contemplació i la pura coneixença de l'objecte estimat. A l'altre pol hi ha l'amor sensual, i les contradiccions de l'home vénen d'aquesta seva doble natura. En les obres que, críticament, hom pot atribuir a una primera època, les dames cantades s'encobreixen sota els senyals *plena de seny* i *llir entre cards*, i hi apareixen sovint tòpics de l'amor cortès. En un altre grup d'obres, possiblement d'una segona època, aquella contradicció és simbolitzada per l'oposició *ira/amor* o *odi/amor* i per les paraules *oh foll amor* amb què comencen les tornades d'alguns dels poemes. Inaugura una etapa final el poema 87, primer dels grans poemes morals i didàctics que caracteritzen la seva poesia tardana (els sis *cants de mort* i el *Cant espiritual*, obra cabdal del poeta i una de les més grans de la poesia catalana). A desgrat de les influències trobadoresca i italiana, Marc es distingeix per la introspecció i l'anàlisi, amb formes contundents d'expressió, i canvis bruscs de to i d'estil. La seva poesia tingué una repercussió notable en la lírica castellana del s XVI i, encara, del XVII. (El seu poema *Quins tan segurs consells* és transcrit a la pàgina 162, i el de *Veles e vents* a la número 310).

Martín, Andreu (1949): Autor de *Muts i a la gàbia*; *Si és no és*; *Barcelona connection*; *El cau dels mil dimonis*; *Deixeu-me en pau*; *Història de mort*; *No demanis llobarro fora de temporada*; A la pàgina 132 apareix un fragment d'aquesta darrera novel·la.

Martínez Ferrando, Daniel (València 1887 - la Ciutat de Mallorca 1953) Escriptor. Com a poeta publicà *La cançó de l'isolat* (1911) (pàgina 211) *Vora la mar del Nord* (1915) i *Visions de l'Horta* (1916).

Martorell, Joanot (Gandia 1413/15 — 1468) Cavaller i escriptor. D'un llinatge de la noblesa mitjana, apareix el 1433 amb el tractament de mossèn, que significa que havia estat adobat cavaller. El 1437 canvià lletres de batalla amb el seu cosí Joan de Montpalau, que acusà d'haver trencat paraula de matrimoni a Damiata Martorell, germana de Joanot. Arribats a la conclusió que llurs diferències només es podien resoldre mitjançant una batalla a ultrança, Martorell hagué de cercar un jutge imparcial de la contesa. Anà a Londres i aconseguí que el rei Enric VI d'Anglaterra acceptés la judicatura. La intervenció de la reina Maria, muller d'Alfons el Magnànim, i del germà d'aquest, l'infant Enric, féu que la batalla entre Martorell i Montpalau no es dugués a terme. Posteriorment vengué a Gonçal d'Íxer, comanador de Montalbà, el lloc de Murla i de Benibraïm, a la vall de Xaló, transacció que portà greus conseqüències, entre les quals cal comptar l'empresonament de Galceran Martorell, germà de Joanot. El 2 de gener de 1460 començà la redacció de la seva gran obra *Tirant lo Blanc*, que dedicà a l'infant Ferran de Portugal. De la seva producció literària només resta el llibre inacabat *Guillem de Varoic*, que constitueix una mena d'esbós dels 39 primers capítols de la seva

obra principal, *Tirant lo Blanc*, que ha pervingut continuat per Martí Joan de Galba. Fragments del *Tirant lo Blanc* a les pàgines 55, 59 i 291.

Metge, Bernat (Barcelona 1340/46 — 1413) Escriptor. El 1371, molt jove, ja era notari i funcionari de la cancelleria de la reina Elionor. En morir aquesta, el 1375, passà al servei del duc de Girona, el futur Joan I, al qual estigué vinculat molts anys. En aquesta etapa juvenívola escriví el poema al·legòric *Llibre de Fortuna e Prudència* (datat del 1381) i el *Sermó* humorístic i paròdic, i féu la traducció del llibre segon del poema llatí *De vetula*. Ja iniciat el regnat de Joan I, traduí el *Valter e Griselda*. Des del 1390 ascendí a la categoria de secretari reial i es convertí en un dels homes de confiança de Joan I i de Violant de Bar. Del febrer a l'abril de 1395 fou enviat pel rei a la cort pontifícia d'Avinyó amb una missió diplomàtica, gestió que, sens dubte, influí en la seva formació literària, li permeté de conèixer personalment l'escriptor aragonès Juan Fernández de Heredia i amplià la seva coneixença de les obres de Petrarca. Quan, després de la mort de Joan I en circumstàncies estranyes, la reina, Maria de Luna, esposa de Martí I, procedí a l'immediat empresonament dels consellers, curials i domèstics de Joan I, que en podien tenir alguna responsabilitat, Bernat Metge era entre ells. Empresonat al Castell Nou, l'acusació el mogué a escriure, basant-se en esboços anteriors, el llibre que fou la seva obra mestra, *Lo Somni*. Fou redactat, ja en llibertat, al començament del 1399. L'obra tingué l'eficàcia pretesa: Martí I, contra el qual, segons el procés, havia dit coses molt greus, li'n demanà un exemplar i el cridà al seu costat a la cancelleria, on, des del 1405 fins a la mort del nou rei, el 1410, tornà a tenir el càrrec de secretari. Gran escriptor, un dels millors prosistes catalans, apareix com un funcionari poc escrupolós, cínici i sarcàstic. Fragment de *Lo Somni* a la pàgina 304.

Monjo, Joan M. (1956): Ha publicat diversos articles i narracions curtes (és premi Joanot Martorell de 1979) i ha col·laborat en publicacions conjuntes com *Quaranta i quaranta, Gandia: 1880-1981*. Però l'obra més important seua és la narració mig fantàstica mig d'ambient històric *Ducat d'ombres* guanyadora de l'"Andròmina" dels premis Octubre de 1982. Apareixen textos seus a les pàgines 29, 34 i 56.

Nabokov, Vladimir (Peterburg 1899 — Montreux, Vaud 1977) Escriptor i entomòleg² rus, educat a Anglaterra i naturalitzat nord-americà. *Lolita* (1955) és la seva principal novel·la. És autor també de *Pale Fire* (1962), *The Defense* (1964), *Transparent Things* (1972), *Look at the Harlequins* (1975) i l'autobiografia *Speak, Memory* (1960). Apareix un text seu a la pàgina 19.

Ofèlia Dracs: Col·lectiu d'escriptors (M.Desclot; C.Reig; J.Albanell; J.Cabré; J.Soler; J.Monzó; J.Carbó; J.Rendé; X.Romeu; J.M.Illa; J.Fuster; J.Escobedo; I.Grau; M.A.Oliver; J.Ll.Seguí) que ha publicat entre altres les següents narracions: *Deu pometes té el pomer*; *Lovecraft, Lovecraft*; *Negra i consentida*; *Essa Efa*; *Bocato di cardinali*; *Misteri de reina*. Apareixen fragments d'aquesta darrera a les pàgines 32 i 37 del present llibre.

Oliver i Sallarès, Joan (Sabadell 1899 — Barcelona 1986) Escriptor. De jove es decantà per les lletres i escriví poemes, teatre i prosa literària. Col·laborà en el "Diari de Sabadell", "La Veu de Catalunya", "La Publicitat", la "Revista de Catalunya" i "Mirador". Amb Francesc Trabal fundà, a Sabadell, les edicions La Mirada. El 1928 publicà el seu primer llibre, *Una tragèdia a Lil·liput*, sàtira de la burgesia local. L'any següent debutà en l'aventura teatral, amb la presentació a "Mirador" de *Gairebé un acte o Joan, Joana i Joanet*, però fins el 1934 no inicià la seva carrera poètica, *Les decapitacions*, amb el pseudònim de Pere Quart. *Cataclisme* (1935) és la seva primera obra teatral important. Del 1937 són els poemes de *Bestiari* (Premi Joaquim Folguera 1936) i el llibre *Contraban* —cinc narracions i una obra de teatre, *Cambrera nova*—. Amb la guerra civil de 1936-39, la seva obra esdevingué molt més realista: *Oda a Barcelona* (1936) i *La fam* (1938), Premi del Teatre Català de la Comèdia. I així continuaria després de la guerra i l'exili a Santiago de Xile (fins el 1948), fora dels dos primers poemaris, *Saló de Tardor* (1947) i *Terra de naufragis* (1956, premi Óssa Menor 1955), reflex del seu estat espiritual després de la desfeta. De retorn, es dedicà a la traducció i redacció editorial i col·laborà a "Destino" amb el pseudònim *Jonás*. En teatre, publicà *Tres comèdies* (1960): *Ball robat*, *Primera representació* i *Una drecera* (premi Àngel Guimerà 1957). El decenni dels anys seixanta fou un dels seus moments més alts com a escriptor. Rebé els premis Ausiàs Marc 1959 i la Lletra d'Or 1961 pel seu llibre de poemes *Vacances pagades* (1960), publicà *Dotze aiguaforts de Granyer* (1962), i el 1963 aplegà la seva poesia a *Obra poètica* i l'obra narrativa a *Biografia de Lot i altres proses*. Del 1968 és el llibre de poemes *Circumstàncies* i del 1970 *Tros de paper*, articles de crítica de costums. El 1975 fou editat el primer volum de l'*Obra completa*, però la seva obra poètica continuà amb *Quatre mil mots* (1977), *Poesia empírica* (1981, premi de la Generalitat de Catalunya) i dues antologies (1979 i 1982). El 1970 li fou concedit el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, i el 1979, el premi Ciutat de Barcelona pel conjunt de la seva obra. Els poemes seus que podeu trobar en el present llibre són *Bacil* a la pàgina 159, *Vacances pagades* a la pàgina 170, *Ases* a la pàgina 175, *Hi ha coses massa pures* a la pàgina 184, *La croada* pàgina 222.

Oller i Moragas, Narcís (Valls 1846 — Barcelona 1930) Novel·lista i narrador. Estudià dret a Barcelona, i fou, fins a la seva mort, procurador dels tribunals. Els seus primers escrits foren en castellà, i es convertí al "catalanisme literari" per la influència del seu cosí Josep Yxart i de J.Riera i Bertran, que l'introduí als cercles literaris de la Renaixença. Els seus relats *Sor Sanxa* i *Isabel de Galceran* foren premiats en els jocs florals del 1879 i del 1880, i aquell any publicà l'aplec de narracions *Croquis del natural*. *La papallona* (1882), malgrat totes les seves deixes romàntiques i costu-mistes, representa l'aparició de la novel·la catalana moderna, el tema de la qual és la vida contemporània del país. Del 1882 al 1892, escriví les novel·les *L'Escanyapobres* (1884), *Vilaniu* (1885) i, sobretot, *La febre d'or* (3 volums, 1890-92). A Catalunya era el representant, com a realista declarat, del corrent literari més

² entomòleg Persona que es dedica a l'estudi dels insectes.

avançat i més cosmopolita de l'època, participà com a tal en els inicis del moviment modernista i col·laborà a "L'Avenç". Les seves obres foren traduïdes a diversos idiomes i Zola prologà la versió francesa de *La papallona* (1885). Una de les seves obres més acabades és la novel·la curta *La bogeria* (1898). Publicà diversos reculls de narracions breus i altres proses: *Notes de color* (1883), *De tots colors* (1888), *Figura i paisatge* (1897), *Rurals i urbanes* (1916), *Al llapis i a la ploma* (1918). També traduí i escriví teatre. Trigà set anys a enllestir la seva darrera novel·la llarga, *Pilar Prim* (1906). Les seves *Memòries literàries* (1962), redactades en 1913-18, evoquen en un to justificatiu i amb documentació abundant la seva carrera d'escriptor. Fragments de *L'Escanyapobres* a les pàgines 62 i 104, i de *Pilar Prim* a les pàgines 122 i 133.

Pallarés, Santiago (1936): Professor d'E.G.B. i poeta afeccionat nascut a la Comunitat Murciana, és un gran enamorat de la nostra llengua i la lírica en general. Ha escrit nombrosos poemes, als apunts n'apareix el titulat *Trobes* a la pàgina 182.

Paulino Torres, Xavier (Cabanyal? segle XIX -) Havia publicat poemes en *Las Provincias* des del 1898, va participar amb èxit en els Jocs Florals de Lo Rat Penat. També va escriure narrativa i teatre. El seu poema *Sempre junts* és a la pàgina 204.

Pedrolo i Molina, Manuel de (l'Aranyó 1918 — Barcelona 1990) Escriptor. Conreà tots els gèneres literaris: poesia (*Ésser en el món*, 1949) i teatre, classificat dins el teatre de l'absurd (*Homes i no*, 1959; *Tècnica de cambra*, 1961; *Darrera versió per ara*, 1963; *Situació bis*, 1964; etc). Col·laborà en la majoria de les revistes catalanes. Però el seu vessant creatiu més important és la narrativa, contes i novel·les, publicats en molts casos al cap d'anys d'haver estat escrits —*Es vessa una sang fàcil*, (1954) i *Cendra per Martina* (1965), per exemple, són del 1952—, amb obres com *Avui es parla de mi* (1966), *Mister Chase, podeu sortir* (1955), *Estrictament personal* (1955), *Una selva com la teva* (1960), *Cops de bec a Passadena* (1972), *Un amor fora ciutat* (1970), etc. A partir del 1963 començà el corpus novel·lístic titulat *Temps obert*. Altres obres seves són *Joc brut* (1965), *Totes les bèsties de càrrega* (1965), *Mossegat-se la cua* (1968), *Text/Càncer Mecanoscrit del segon origen* (1974), entre d'altres. El 1974 hom començà a aplegar la seva obra narrativa, en set volums. Publicà, encara, altres sèries com les tetralogies de *La terra prohibida* (1977-78), *Anònim* (1978-81), *Apòcrifs* (1982-85), i novel·les com *Sòlids en suspensió* (1975) o *No hi fa res si el comte-duc no va caure del cavall a Tàrraga* (1985), etc. La seva obra se situa entre els dos corrents que marcaren la narrativa mundial de la postguerra: l'existencialisme i el conductisme, temptat també per la problemàtica del punt de vista, el monòleg interior i la investigació de l'escriptura. Obtingué, entre d'altres premis, el Joanot Martorell, el Víctor Català, el Sant Jordi, el Prudenci Bertrana i el d'Honor de les Lletres Catalanes. Pòstumament han estat publicats *Disset contes i una excepció* (1990), *Obres públiques* (1991) i el dietari *Darrers diaris inèdits. Blocs 1988-1990* (1991). L'inici de *Joc Brut* és a la pàgina 31, el final a la pàgina 36. Un fragment de la novel·la *Un camí amb Eva* a la pàgina 58. I un de la novel·la *Si són roses floriran* a la número 126.

Piera, Josep (Beniopa, 1947): Publicà primer poesia dins l'antologia *Carn fresca* i després en publicà més (*Renou: la pluja ascla els estels: Renou; Presoners d'un parèntesi; El somriure de l'herba; etc.*) En narrativa guanyà un premi "Octubre" amb la novel·la *Rondalla del retorn* (pàgina 98) i també aconseguí el premi de narrativa "Josep Pla" amb l'obra *El cingle verd* (Pàgina 139).

Pitarra, Serafi vegeu Soler i Hubert, Frederic.

Pla i Casadevall, Josep (Palafrugell 1897 — Llofriu 1981) Escriptor. Com a periodista començà el 1918 a "Las Noticias" i passà després a "La Publicidad" i a "La Veu de Catalunya". Entre el 1919 i el 1939, visqué fora de Catalunya com a corresponsal de premsa. D'aquesta etapa són els primers llibres: *Coses vistes* (1925), *Llanterna màgica* (1926), *Cartes de lluny* (1928), *Cartes meridionals* (1929), *Madrid (Un dietari)* (1929), *Francesc Cambó* (1928-30), *Vint-i-cinc anys de política catalanista* (1931), *Viatge a Catalunya* (1934), etc. Fou un propagandista de la Lliga i de Cambó. L'any 1939 s'instal·là definitivament a l'Empordà. Escriví en castellà alguns llibres i, setmanalment, col·laboracions a la revista "Destino". D'aquesta etapa són *Guia de la Costa Brava* (1941), *Las ciudades del mar* (1942), *La huida del tiempo* (1945), *Rusiñol y su tiempo* (1942), *El pintor Joaquín Mir* (1944) i *Un señor de Barcelona* (1945). A partir del 1947 tornà a publicar normalment en català i inicià la darrera i més fecunda etapa de la seva vida d'escriptor: *Cadaqués* (1947), *Un senyor de Barcelona* (1951), *El carrer estret* (Premi Joanot Martorell 1951) (pàgina 123), *Girona* (1952), *Nocturn de primavera* (1953), *Contraban* (1954), *Cartes d'Itàlia* (1955), *Week-end d'estiu a New-York* (1955) i *De l'Empordanet a Barcelona* (1956), etc. El 1956 féu una primera temptativa de recollir les seves *Obres completes* (29 volums): destaquen els nou volums d'*Homenots* (1958-62) (pàgina 280). L'any 1965 publicà *La Catalunya vella* i el 1966, d'acord amb Edicions Destino, inicià la recopilació de l'*Obra completa* amb el *Quadern gris*, (pàgina 279) i encara publicà algun altre volum fora de l'*Obra completa* (*Veure Catalunya*, 1979, etc). El 1968 fou instituït el Premi Josep Pla en honor seu. El 1980 rebé la Medalla d'Or de la Generalitat. Textos del present autor que apareixen al llibre són *El carrer estret* a la pàgina 123, *Ara que els ametllers ja estan batuts* és un espectacle creat per Josep Maria Flotats sobre textos narratius de Josep Pla, una mostra del qual és a la pàgina 266. *Quadern gris*, a la pàgina 279, *Homenots* a la pàgina 280.

Pla, Joan (1942): Professor i escriptor de llibres d'aventures com *Mor una vida es trenca un amor; La màquina infernal; El misteriós punyal del pirata; La secta dels Graal; Graftis; La venjança dels criptosaures*. Fragments de *Mor una vida es trenca un amor* a la pàgina 75 i següents.

Porcar, Pere Joan (València 1560 - 1629) Va ser cronista. Autor d'un extens dietari titulat *Coses evengudes en la ciutat i regne de València (1589- 1629)* publicat el 1934. Un exemple del qual és a la pàgina 315.

Pous i Pagès, Josep (Figueres 1873 — Barcelona 1952) Escriptor i periodista. S'inicià en l'activitat teatral amb l'estrena de *Sol ixent* (1902) i *El mestre nou* (1903) i publicà la seva primera novel·la, *Per la vida* (1903). A Barcelona, s'accentuaren els seus lligams amb el periodisme polític i col·laborà a "El Poble Català" fins a la seva desaparició (1918). El 1904 publicà la novel·la *Quan es fa nosa*, i el 1905, el recull de narracions *Empordaneses* i la novel·la *Revolta*. Detingut arran d'un article a "El Poble Català" (1909), estigué un mes a la presó, experiència de la qual sorgí *De l'ergàstula*. Tornà a l'activitat teatral (*Senyora àvia vol marit*, 1912; *Rei i senyor*, 1918; etc), i fou durant aquests anys de gran activitat pública quan aparegué la seva no-vel·la més important i madura, *La vida i la mort d'en Jordi Freginals* (1912). Continuà escrivint teatre, i el 1937 publicà el recull d'articles i conferències *Al marge de la revolució i de la guerra*. Exiliat a Mèxic, encara publicà *De la pau i del combat* (1948) i, pòstumament, *Tota la saviesa d'aquest món* (1961) i *Pere Coromines i el seu temps* (1969). De retorn de l'exili (1944), fundà i presidí el Consell Nacional de la Democràcia Catalana. Hi ha fragments de la novel·la *La vida i la mort d'en Jordi Freginals* a les pàgines 99 i 325.

Puig i Ferreter Joan (la Selva del Camp 1882 — París 1956) Escriptor. De formació autodidàctica, la seva obra s'inicià en el teatre, desenvolupat en dues etapes: dels drames de passions de la primera (*Aigües encantades*, 1908 (pàgina 246); *La dama enamorada*, 1908, etc) a l'intent d'acostar-se a l'"alta comèdia": *L'escola dels promesos* (1922), *Un home genial* (1923), etc. Seguidament, es dedicà a la narrativa, que ja havia iniciat amb *La novel·la d'Esther* (1918), i escrigué *L'home que tenia més d'una vida* (1924), *Les facècies de l'amor* (1925) i *Els tres al·lucinat* (1926), caracteritzats ja pels trets principals de la seva narrativa: psicologisme, materials autobiogràfics i individualisme. Seguiran *Servitud* (1927), *Una mica d'amor* (1927) i *Vida interior d'un escriptor* (1928). Director de la "Biblioteca A tot vent", hi edità *El cercle màgic* (1929), que obtingué el premi Crexells. Dirigió "La Campana de Gràcia", des del 1932. Dins Esquerra Republicana de Catalunya, s'allunyà de les lletres, que reprengué el 1934 amb *Camins de França*, la seva obra mestra. A partir del 1938 i fins a la seva mort escriví el vast cicle novel·lístic *El pelegrí apassionat*, en dotze volums (edició 1952-77). També escriví centenars de poemes i el dietari *Ressonàncies*, redactat en 1942-52 i editat en dos volums. Fou ministre de justícia del govern republicà a l'exili (1952-54). La presentació dels personatges i acte primer de l'obra de teatre *Aigües encantades* és a la pàgina 246.

Puig i Torralva, Josep Maria (1854-1911): Membre de 'Lo Rat Penat'. Publicà *Orígens del gravat en València; Estudio histórico-crítico de los poetas valencianos de los siglos XVI, XVII i XVIII*. Escrigué Teatre: *Mare i madastra; Patilotes; La gota de sang*. La seua obra poètica apareix a *Lliris i cards*. A la pàgina 162 apareix un fragment del seu poema *A Catalunya*.

Quart, Pere (1899-1986): Pseudònim usat per Joan Oliver i Sallarès en els seus llibres de poemes. Els poemes seus que podeu trobar en el present llibre són *Bacil* a la pàgina 159, *Vacances pagades* a la pàgina 170, *Ases* a la pàgina 175, *Hi ha coses massa pures* a la pàgina 184, *La croada* pàgina 222.

Riba i Bracons, Carles (Barcelona 1893 — 1959) Escriptor i humanista. Estudià dret i lletres, i es doctorà el 1938. El 1911 ja guanyà una flor natural a Girona i l'any següent, en uns altres jocs florals, conegué Clementina Arderiu amb qui es casà el 1916. Aquest mateix any fou nomenat professor de l'Escola de Bibliotecàries, càrrec que ocupà, amb interrupcions degudes a la Dictadura i al Bienni Negre, fins el 1939. Del 1923 al 1932 treballà amb Pompeu Fabra en la preparació del *Diccionari general de la llengua catalana* i fou, a l'Institut d'Estudis Catalans, un continuador de la seva obra. Catedràtic de grec a la Fundació Bernat Metge (1925), ingressà a la universitat el 1927 i fou nomenat professor de grec a la Universitat Autònoma el 1934. Vice-president de la Institució de les Lletres Catalanes i compromès amb la República, s'exilià a l'estat francès el 1939. A l'exili, i també a Barcelona d'ençà del seu retorn el 1943, traduí per a la Fundació Bernat Metge, de la qual arribà a ésser director. Forçadament allunyat de la vida pública, esdevingué el mestre de les noves generacions i portaveu indiscutit dels intel·lectuals catalans en els congressos de poesia de Segòvia (1952), de Salamanca (1953) i de Santiago (1954), arran dels quals se suscità un diàleg amb Ridruejo que comportà un desvetllament d'interès dels intel·lectuals castellans envers la cultura catalana. Féu una important tasca com a traductor. Conreà també la narració i publicà una sèrie de contes infantils. Entre les obres poètiques cal esmentar *La paraula a lloure* (1912-19), *Elegies de Bierville* (1943), *Del joc i del foc* (1947), etc. I entre la crítica, *Escolis i altres articles* (1922), *Per comprendre* (1937), *...Més els poemes* (1957), etc. El poema seu titulat *Morir tal vegada seria* és a la pàgina 219.

Ribera, Jaume (1953): És periodista i guionista de còmics. Ha escrit *La sang del meu germà*; i junt a Jaume Martín *No demanis llobarro fora de temporada*. Podeu llegir un fragment d'aquesta darrera a la pàgina 132.

Rodoreda i Gurgui, Mercè (Barcelona 1909 — Girona 1983) Escriptora. Començà molt jove l'activitat literària amb col·laboracions a diaris i revistes i novel·les de tipus psicològic, producció que rebutjà després en bloc amb l'excepció d'*Aloma* (1938, premi Crexells 1937). En ella s'apunten ja algunes constants de tota la seva producció: temàtica essencialment femenina i acció centrada en unes relacions amoroses, expressada en forma poètica i a la vegada simbòlica. En acabar-se la guerra civil s'exilià (París, Bordeus i Ginebra). La seva primera obra de l'exili, *Vint-i-dos contes* (premi Víctor Català 1957) (el conte *Tarda al cinema* és a la pàgina 351), no aparegué fins el 1958. Posteriorment publicà la peça clau de la seva narrativa, *La plaça del Diamant* (1962), novel·la alhora psicològica, històrica i simbòlica. Després publicà *El carrer de les Camèlies* (1966), premi Sant Jordi, i *Jardí vora el mar* (1967). Ara bé, si totes aquestes novel·les poden denominar-se realistes, amb *La meua Cristina i altres contes* (1967) evolucionà vers una narració fantàstica o, més concretament, mítica. Altres obres són *Mirall trencat* (1974), *Tots els contes* (1979), *Viatges i flors* (1980), premi Crítica Serra d'Or i premi Ciutat de Barcelona, *Quanta, quanta guerra...* (1980), premi Crítica Serra d'Or, etc. El 1980 fou guardonada amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Fragments de

Mirall Trencat a les pàgines 30, 35. Trossos de *La Plaça del Diamant* a la pàgina 60, 70, 98. El conte *El bitllet de mil* és a la pàgina 239 i el conte *Tarda al cinema* és a la pàgina 351.

Roig, Jaume (València ? — Benimàmet 1478) Escriptor i metge. Fou administrador de l'hospital d'En Clapers i benefactor del convent de la Trinitat de les clarisses. Era casat amb Isabel Pellisser. Deixant de banda la seva esporàdica participació en certàmens literaris, la seva obra cabdal és el llibre intitulat *Spill (l'espill o llibre de les dones)*, que consta de 16.359 versos apariats de quatre síl·labes on conta l'aventura d'un personatge, les relacions del qual amb les dones sempre són negatives. Hi ha fragments de la seua famosa obra a les pàgines 166, 183 i 303.

Roís de Corella, Joan (1433?-1497): Poesia religiosa, amorosa. Prosa destaca *La Tragèdia de Caldesa; Història de Leànder i Hero; Història de Jason i Medea; Plant dolorós de la reina Hècuba; La vida de la gloriosa Santa Anna*. També va fer diverses traduccions. Podeu llegir el seu poema *Cobla de dos senys* a la pàgina 160. I el poema de *La balada de la garsa i l'esmerla* a la pàgina 309.

Rusiñol i Prats, Santiago (Barcelona 1861 — Aranjuez, Castella 1931) Autor dramàtic, narrador, pintor i col·leccionista. Pertangué a una de les famílies de l'alta burgesia catalana. Creà a Sitges el museu Cau Ferrat i fou una figura important de la tertúlia dels Quatre Gats. Del 1892 al 1899, en les seves viatges de París (on s'instal·là el 1889), celebrà les *Festes Modernistes de Sitges*. La més ambiciosa de les seves obres literàries fou la novel·la *L'auca del senyor Esteve* (1907). Com a pintor, exposà obres a la Sala Parés des del 1874. L'exposició que féu a Barcelona (Sala Parés 1890) amb Casas i Clarasó significà la introducció a Catalunya d'un art que per la seva modernitat fou designat per la crítica amb el nom de modernisme i que se centra en figures (*Lectura romàntica*), temes quotidians i del paisatge urbà de Montmartre (*La cuina del Moulin de la Galette, Pati de Montmartre*). Lligat al grup de "L'Avenç", vers 1894-95, influït pel pre-rafaelisme, derivà cap al simbolisme (*La Pintura, La Música, La Poesia*). El 1899 pintà a Mallorca. Establert a Catalunya, continuà participant en exposicions de París i n'hi féu alguna d'individual. Morí a Aranjuez mentre pintava noves versions, ja decadents, de la temàtica de jardins que centrà els trenta darrers anys de la seva vida. Un fragment del seu teatre *L'alegria que passa* és a la pàgina 232.

Sagarra i de Castellarnau, Josep Maria de (Barcelona 1894 — 1961) Escriptor. Estudià lleis a la Universitat de Barcelona. El 1914 ja havia publicat un *Primer llibre de poemes*; el 1918 estrenà la primera peça teatral: la *Rondalla d'esparvers*; el 1919 publicà la primera novel·la (*Paulina Buxareu*) i, gràcies a J.Ortega y Gasset, entrà en el periodisme professional (corresponsal a Berlín del diari madrileny "El Sol"). La seva extensa obra, amb un estil ric, acolorit i precís, tradueix un vitalisme descordat i escèptic, que, barreja molts dels planteigs temàtics i tècnics del modernisme amb d'altres d'estrictament populars o vuitcentistes o, al contrari, noucentistes. Entre les obres més importants, cal citar: *Cançons de taverna i d'oblit* (1922), *Cançons de rem i de vela* (1923), *El comte Arnau* (1928), *Àncores i estrelles* (1936). En el camp del teatre Sagarra conreà també una gran varietat de gèneres: revistes musicals del Paral·lel (*Charivari*, etc), comèdies, farses i sainets de costums (*La Llúcia i la Ramoneta*, 1928; *La Rambla de les floristes*, 1935), tragèdies (*Judit*, 1929). Sobretot, creà un model de poema dramàtic que recollia amb originalitat una bona part dels ingredients del drama, o la comèdia, de costums i de la cançó popular catalana: *La filla del Carmesí* (1929), *L'Hostal de la Glòria* (1931), *El Cafè de la Marina* (1933), (pàgina 232) etc. Altrament, Sagarra col·laborà amb assiduitat a la premsa ("La Publicitat", "Mirador"). Una de les seves novel·les, *Vida privada* (1932), constitueix una crònica mig costumista, mig proustiana, de la decadència de l'aristocràcia barcelonina. Conreà també el drama burgès d'intenció religiosa (*La ferida lluminosa*, 1954; *La paraula de foc*, 1955). L'activitat periodística, menys incisiva i brillant que la dels anys trenta, l'exercí en llengua castellana a "Destino" i a "La Vanguardia Española". El govern espanyol li concedí la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio (1961). Fou membre (1942) i president en funcions (1959) de la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i membre electe (1954) de l'Acadèmia de Bones Lletres; obtingué molts premis literaris: Fastenrath (1926), Crexells (1932), Iglésias (1932), Folguera (1935), etc, i fou mestre en gai saber (1931). A la pàgina 180, hi ha un fragment del poema *La balada de Luard, el mariner* del llibre *Cançons de rem i vela*. Les dues primeres estrofes del poema *Vinyes verdes* són a la pàgina 206. I una mostra del seu teatre *El Cafè de la Marina* (1933), a la pàgina 232.

Salvador i Gimeno, Carles (València 1897 — 1955) Poeta i gramàtic. Mestre, fou actiu col·laborador de la premsa de Castelló de la Plana, de València i de Barcelona i un dels principals animadors de les revistes "Taula de les Lletres Valencianes" i "La República de les Lletres". Com a poeta, estigué molt influït per Maragall i per Salvat-Papasseit i fou un dels capdavaners de l'avantguardisme literari a València. En la seva producció destaquen *El bes als llavis* (1934), *Barbaflorida professor* (1930), *El maniquí d'argila* (1931), *Elogi del xiprer* (1929), *Elogi del camp* (1930), *El fang i l'esperit* (premi de la diputació de València 1951), *Les festes de Benassal* (1952), etc. A partir del 1928 inicià la seva col·laboració amb Lo Rat Penat. Fou un dels principals promotors de la normalització ortogràfica al País Valencià. Publicà una *Gramàtica valenciana* (1951). El 1950 fundà els Cursets de Llengua i Literatura de 'Lo Rat Penat'. L'inici del poema *Cançó d'era* és a la pàgina 176 i el seu poema titulat *Nocturn* a la pàgina 197.

Salvat-Papasseit, Joan (Barcelona 1894 — 1924) Nom amb què signà la seva obra l'escriptor Joan Salvat i Papasseit. Cap al 1915 començà a col·laborar, en castellà, a "Justicia Social" de Reus i, en castellà i català, a "Sabadell Federal", on publicà una sèrie d'articles d'ideologia llibertària i de temàtica obrera, recollits en els volums *Humo de fábrica* (1918) i *Glosas de un socialista*. Un any abans havia iniciat la publicació de la "fulla de subversió espiritual" anomenada "Un Enemic del Poble", que sortí fins el 1919. El 1919 aparegué el seu primer llibre de poesia, *Poemes en ondes hertzianes*, on és ben clara la fascinació que exerciren en ell Marinetti, els futuristes italians i, encara més, Apollinaire. Hi combina l'admiració pel món "futur" de la màquina amb els paisatges, visuals i socials, del seu barri, la Barceloneta. El seu segon llibre de poemes fou *L'irradiador del port i les gavines* (1921). El millor de la seva poesia

ofereix aquesta fidelitat al món de veïnat obrer on cresqué. El 1922 publicà *Les conspiracions*, poemes escrits al sanatori de La Fuenfría plens d'exaltació nostàlgica de Catalunya. Les formes poètiques emprades s'aparten gradualment de l'experimentació tipogràfica per mirar cap a la cançó tradicional. Tanmateix, el seu llibre pòstum, *Óssa Menor* (1925), se subtitula "fi dels poemes d'avantguarda". Altres llibres són *La gesta dels estels* (1922), *La rosa als llavis* (1923) i els seus dos manifestos *Concepte del poeta* (1919) i *Contra els poetes amb minúscula*, publicat com a pamflet (1920). Són transcrits poemes seus: del llibre *L'irradiador del port i les gavines* el poema *Tot l'enyor de demà* a la pàgina número 172 i el poema *Encara el tram* a la pàgina 178. El poema *Com sé que es besa...* a la pàgina 334.

Seguí, Josep-Lluís (1945) Escriptor, realitzador de pel·lícules curtes, crític de cinema. Ha publicat els poemaris *Cossos/espai*; *Teoria de l'immor(t)al*. S'ha dedicat molt darrerament a la narrativa: *Espai d'un ritual*; *Diari de bordell*; *Fulls de recanvi*; *De màscares negres*; *Quatre de cavalls*; *Projecte per a destruccions*; *Cartes d'amor*; *Comèdia*; *El segrest de Xico Black*; Forma part del col·lectiu Ofèlia Dracs (↑). A la pàgina 61 hi ha unes ratlles de la seua novel·la *Rosa Vermell, detectiva privada*.

Simó, Isabel-Clara (1943): Escriptora, periodista i gran comunicadora. Les seues primeres narracions *És quan miro que hi veig clar* guanyaren el premi Víctor Català. Després publicà *Júlia*; *Alcoi-Nova York*; *Ídols*; *T'estimo, Marta*; *El Mossèn*; *Històries perverses*; *Els ulls de Clídice*; *La veïna*; *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*; *La Nati*; *La Salvatge*; *Raquel*; L'inici de *La Salvatge* és a la pàgina 32, el final a la pàgina 37. De *La Nati* hi ha fragments a la pàgina 49; De *Júlia* a la número 62 i també a la 120.

Sirera i Turó, Rodolf (València 1948) Autor teatral. Va fundar el 1970 el Centre d'Estudis Teatral de València, va fundar el 1972 el grup teatral El Rogle. El seu teatre, escrit a vegades en companyia del seu germà Josep Lluís, adopta una actitud crítica. Les obres més representatives són: *Homenatge a Florentí Montfort* (1971), *Plany en la mort d'Enric Ribera* (1975), *El brunzir de les abelles* (1975) *El còlera dels déus* (1976) *El verí del teatre*, etc. Un exemple de l'obra *La pau (retorna a Atenes)* és a la pàgina 243. Un article sobre *Funció de gala* escrit pel mateix autor és a la pàgina 270.

Soler i Hubert, Frederic (Barcelona 1839 — 1895) Comediògraf, dramaturg i poeta romàntic, conegut també pel pseudònim de *Seraffí Pitarra*. Reivindicà un teatre popular escrit "amb el català que ara es parla", enfront dels intel·lectuals fundadors dels jocs florals, que propugnaven un idioma més culte i arcaïtzant. La primera estrena pública fou la de *L'esquella de la torratxa* (1864), d'èxit esclatant. Alternà la paròdia de les actituds heroïques, —*El castell dels Tres Dragons* (1865), *Els herois i les grandeses* (1866), en col·laboració amb Enric Carreres, etc—, amb els quadres de costums. A partir de l'estrena de *Les joies de la Roser* (1866) es convertí en el màxim representant del teatre romàntic català destinat al públic burgès. Es féu empresari del Teatre Romea (1867). Entre els seus èxits més assenyalats cal remarcar *Les hores del mas* (1869), *L'àngel de la guarda* (1872), *La dida* (1872), (pàgina 242) *La creu de la masia* (1873), etc. Tot i un viratge a posicions més conservadores, no abdicà del seu catalanisme liberal: el 1885 fou un dels fundadors del Centre Català. L'Academia Española li atorgà un premi pel seu drama *Batalla de reines*. Com a poeta intentà d'ésser reconegut pels jocs florals: el 1872 guanyà la flor natural i el 1875 la flor natural i l'englantina, i fou proclamat mestre en gai saber. Finalment, el 1882 fou cridat a presidir-los. Els darrers anys assajà d'incorporar-se als corrents nous, sense gaire fortuna: *Judas de Kerieth* (1889), *Les claus de Girona* (1893) i *Jesús* (1894) són obres representatives d'aquesta darrera etapa. Després de la seva mort s'estrenaren encara *El Comte Arnau* i *El campanar de Palma*. Publicà diversos volums de poesia: *Poesies catalanes* (1875), *Nits de lluna* (1886), si bé obtingué més difusió com a poeta satíric. Fou el dramaturg més ben dotat de la seva generació, i les seves obres, juntament amb les de Josep Maria Arnau, assentaren les bases del teatre català modern. Una mostra del seu teatre *La dida* (1872) és a la pàgina 242.

Sòria i Parra, Enric (Oliva, 1958) Ha publicat dos llibres de poemes: *Mirall de miratges* (1982) i *Varia et memorabilia* (1984) i diversos treballs de tema literari. Col·laborador de les revistes "Daina" i "El Temps". Apareix un fragment de la seua obra *Mentre parlem* a la pàgina 289.

Teixidor i Martínez, Jordi (Barcelona 1939) Dramaturg, ha estat actor, director i autor. El 1968 guanyà el premi Josep Maria de Sagarra amb *El retaule del flautista* (pàgina 243) comèdia mescla de sarsuela i influenciada per Brecht va tenir més de mil representacions consecutives. Ha estrenat altres obres com *Mecano-Xou* (1972) *La jungla sentimental* (1975), etc.

Torrent, Ferran (1951): Escriptor i periodista. Publicà amb Josep Lluís Seguí *La gola del llop*; Ha escrit sobretot novel·la policíaca: *No empreneu el comissari* (pàgina 56); *Penja els guants Butxana*; (pàgina 97) *Un negre amb un saxo*; *Cavall i rei*; entre d'altres; així com ha treballat per a la ràdio, televisió, teatre i cinema.

Torres i Aguado, Vicent: Professor i poeta que s'ha presentat a diversos premis i ha obtingut diversos accèssits. Ací apareix, a la pàgina 184, el seu poema *A les branques resseques* del seu opuscle *Quan indagues l'instant* del 1990. I el poema titulat *Podré sofrir dolor* a la pàgina 216.

Torres i Perenya, Màrius (Lleida 1910 — Sant Quirze Safaja, Vallès Oriental 1942) Poeta. Es llicencià en medicina a la Universitat de Barcelona. La seva poesia més intensa i més artitzada fou escrita sobretot els darrers anys de la seva vida, marcats per la tragèdia de la guerra civil, la desfeta de Catalunya, l'exili interior i la malaltia. La seva figura, desapareguda en plena joventut i maduresa literària, esdevingué un mite i influí en els medis catòlics i dels joves dels tres primers decennis de la postguerra. Els seus versos aparegueren pòstumament, editats per Joan Sales i el grup de "Quaderns de l'Exili": *Poesies* (Mèxic 1947). Un fragment del seu poema *M'he despertat tot sol* és a la pàgina 170.

Tròlec, Isa (1940-1994): Escriptor que ha publicat *Ramona Rosbif*; *Mari Catúfols*; *Bel i Babel*; i altres novel·les. Metge psiquiatra nascut a la Marina Alta es va caracteritzar per l'avantguarda temàtica i sobretot per les innovacions formals de les seues narracions. Va guanyar diversos premis a llocs diferents de la nostra geografia (Olot, Alacant, Blanes, València, etc.) Textos de *Ramona Rosbif* a la pàgina 85. De *Bel i Babel* a la pàgina 142. I de *Mari Catúfols* pàgina 143.

Turmeda, Anselm (Palma de Mallorca ~1352/55 — Tunis 1423) Escriptor. Per influència d'un professor seu decidí convertir-se a l'islam i viatjà a Tunis. Aquesta conversió fou un element fonamental de la seva personalitat. Prengué el nom d'Abd Allah ibn 'Abd Allah al-Targuman al-Ma-yurqi. El soldà el col·locà a la duana de la capital per tal que aprengué l'àrab i fes de traductor. Arribà a ésser cap de la duana i a ocupar altres càrrecs econòmics en l'administració a les ordres dels sobirans hàfsides. Les seves informacions sobre l'economia tunisenca recollides a la *Tu h fa* són úniques en el seu gènere per a l'estudi de l'edat mitjana magribina. Instal·lat a Tunis, on residí sempre, malgrat les diverses temptatives de les autoritats cristianes perquè retornés al cristianisme, començà a escriure en català diverses obres literàries en prosa i en vers que trameté a Mallorca per mitjà de mercaders. Escriví el *Llibre de bons amonestaments* o *Fra Anselm* (1396) (pàgina 342), *Cobles de la divisió del Regne de Mallorques* (1582), *Disputa de l'ase contra frare Anselm Turmeda* (1417 o 1418), etc. És probablement l'únic escriptor que ha escrit en àrab i en una llengua europea i que hom ha considerat un clàssic —encara que sigui de segona fila— en ambdues llengües. Una mostra de la seua poesia és *Elogi dels diners* a la pàgina 303 tret del *Llibre de bons amonestaments* o *Fra Anselm* (1396).

Valor, Enric (1911): Narrador i gramàtic. Ha publicat diversos llibres sobre gramàtica, diccionaris. De la narrativa de Valor podem destacar *Les rondalles valencianes*; (pàgina 74) *L'ambició d'Aleix*; *La idea de l'emigrant*; i les tres darreres que formen la trilogia de Cassana: *Sense la terra promesa*; (pàgina 115 i 121) *Temps de batuda*; (pàgines 25-27) *Enllà de l'horitzó* (pàgina 79).

Vayreda i Vila, Marià (Olot 1853 — Barcelona 1903) Pintor i escriptor. Lluità en l'exèrcit carlí, dins el qual arribà a formar part de l'estat major de Francesc Savalls. Acabada la guerra s'exilià a Seta (Llenguadoc). Passà dos anys d'aprenentatge al taller del pintor Gerôme, a París, i, de retorn de l'exili, treballà a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, entre el 1877 i el 1878, abans d'instal·lar-se definitivament a Olot. Com a pintor, s'especialitzà en la figura humana, però mai no hi triomfà plenament; han restat com les seves millors obres les que féu en col·laboració amb el seu germà Joaquim. Fou fundador i director de l'empresa L'Art Cristià, que promogué industrialment l'art religiós olotí. Abandonada gradualment la pintura, es lliurà al conreu de les lletres. Col·laborà en "El Olotense", setmanari bilingüe, que el 1890 es transformà en "L'Olotí", a "Sang Nova" (1900-03) i a "La Veu de Catalunya". Autor, d'ençà del 1891, de diversos contes, que han restat dispersos o inèdits, no publicà cap llibre fins a *Records de la darrera carlinada* (1898). És autor, també, de les novel·les *Sang nova* (1900) i, sobretot, *La punyalada* (1904), la seva obra més important. Tenim una mostra d'aquesta darrera obra a la pàgina 16, 17. Hi ha una versió cinematogràfica (pàgina 18).

Vicent Ferrer sant (València 1350 — Gwened —Vannes—, Bretanya 1419) Eclesiàstic i escriptor. Fou ordenat sacerdot el 1378 i des d'aleshores fins el 1395 residí a València, on fou lector (1385-90) i mestre de la càtedra de teologia de la catedral. El 1389 fou nomenat predicador general de l'orde. Assolí aviat una gran fama com a conseller en totes les escales de la societat, malgrat l'oposició que li mostrà Nicolau Eimeric, gran inquisidor de Catalunya-Aragó. El 1380 escriví el seu tractat *De moderno Ecclesiae schismate*, en defensa del papa d'Avinyó Climent VII, obra que dedicà a Pere III de Catalunya-Aragó. El papa Benet XIII el cridà a la cort papal d'Avinyó i el féu confessor i capellà domèstic seu i penitenciari apostòlic (1395-99). Compromissari al Compromís de Casp, contribuï a imposar el candidat Ferran d'Antequera. Davant la manca de col·laboració del papa Benet XIII a resoldre el Cisma d'Occident, l'abandonà. Les seves predicacions, d'una habilitat excepcional, foren iniciades a València, on assolí les primeres conversions impressionants i multitudinàries. La seva tasca missionera i predicadora s'intensificà a partir del 1399, i continuà fins a la seva mort. Viatjà arreu dels Països Catalans, per Castella, Galícia, França, pel Llenguadoc i fins al nord d'Itàlia i de Suïssa predicant arreu, excepte a Bretanya, en català, i acompanyat sempre per centenars de persones. El seu procés de canonització fou iniciat el 1455 pel papa Calixt III i fou fet efectiu per Pius II. Objecte d'un culte molt viu a València, fou declarat patró del País Valencià. Festa: 5 d'abril. Un exemple dels seus sermons és a la pàgina 303.

Villalonga, Llorenç (1897-1980): Novel·lista, escriptor i metge. La seua novel·la més important *Bearn o la Sala de les nines* és una autèntica elegia d'un món estimat i perdut. Va escriure també teatre. D'altres novel·les importants de l'autor mallorquí són *Mort de dama*; *L'hereva de dona Obdúlia*; *Andrea Víctrix*; etc. Textos de *Bearn* a la pàg. 70, d'*Andrea Víctrix* a la 80.

Vinyoli, Joan (1914): Poeta els principals llibres de poesia són: *Primer desenllaç*; *De vida i somni*; *Les hores retrobades*; *El callat*; *Realitats*; *Tot és ara i res*; *Encara les paraules*; *Ara que és tard*; *Vent d'aram*; *Llibre d'amic*; *El griu*; etc. L'inici del poema *Algú que ve de lluny* es pot llegir a la pàgina 182.

Índex General

Presentació	3
NARRATIVA	4
Presentació del bloc de Narrativa.	5
Unitat 1. Introducció a la narrativa	6
S 1 Els Escriptors	7
S 2 Els lectors	13
S 3 Activitats de reforçament i primera sobre el relat propi. RP1	20
Unitat 2. Les unitats narratives i la trama	22
S 4 Les seqüències narratives	23
S 5 Els inicis dels relats	28
S 6 Els predicats de rendiment operatiu, classes d'intriga, els finals dels relats	33
S 7 Sobre el relat propi. RP2	38
Unitat 3. Els narradors	39
S 8 Autor real, fictici; lector real i fictici	40
S 9 Tipus de narradors (1)	43
S 10 Tipus de narradors (2)	44
S 11 El narrador del relat propi. RP3	46
Unitat 4. Els personatges	47
S 12 Els personatges i el seu ambient	48
S 13 Els noms dels personatges	54
S 14 Els atributs, objectes i complements	57
S 15 Les transformacions dels personatges	63
S 16 Els personatges del relat propi. RP4	65
Unitat 5. Els espais dels relats	66
S 17 Els espais, descripcions i funcions	67
S 18 Els tipus de recorreguts	71
S 19 Els simbolismes dels espais	78
S 20 L'espai del relat propi. RP5	82
Unitat 6. Els temps dels relats	83
S 21 La cronologia del relat	84
S 22 Les reduccions	90
S 23 Temps extern de narracions	96
S 24 El temps del discurs (Retrospeccions, Simultaneïtats, Anticipacions.)	101
S 25 El 'tempo' o ritme narratiu	105
S 26 El temps del relat propi. RP6	110
Unitat 7. Les formes del discurs narratiu	111
S 27 Les formes narratives	112
S 28 Les formes descriptives	117
S 29 El diàleg	124
S 30 Les formes del discurs del relat propi. RP7	129
Unitat 8. L'expressió del discurs i el disseny gràfic	130
S 31 La tonalitat sentimental	131
S 32 Les estructures lèxiques	135
S 33 Les imatges en narrativa	138
S 34 El disseny gràfic	141
S 35 Els últims canvis del relat propi. RP8	150
POESIA	151
Presentació del bloc de Poesia	152
Unitat 1. El nivell fònic	153
Sessió 1. La mètrica	154
Sessió 2. Tipus de versos i el ritme	159
Sessió 3. La rima i tipus d'estrofes	165
Sessió 4. El nivell fònic dels poemes propis 1	168
Unitat 2. Les actituds líriques.	169
Sessió 5. Subjecte primer o parlant líric	170
Sessió 6. Subjecte segon o tu líric	176
Sessió 7. Subjecte tercer o líric	180
Sessió 8. Actituds líriques dels poemes propis 2	186
Unitat 3. El lèxic i la semàntica	187
Sessió 9. La tonalitat sentimental	188
Sessió 10. Les esferes lèxiques	190
Sessió 11. Les imatges poètiques. Procés i estructura	193
Sessió 12. El lèxic i la semàntica aplicat als poemes propis 3	198
Unitat 4. El nivell morfosintàctic	199
Sessió 13. Anàlisis gramaticals	200
Sessió 14. Construccions sintàctiques	203
Sessió 15. El dinamisme expressiu	205
Sessió 16. El nivell morfosintàctic dels poemes propis 4	207

Unitat 5. L'eix temàtic i l'estructura temàtica. El clímax poètic	208
Sessió 17. El tema o eix temàtic i els motius o temes secundaris	209
Sessió 18. L'estructura o divisió temàtica	213
Sessió 19. El clímax poètic. Poemes climàtics i anticlimàtics	218
Sessió 20. El tema, motius secundaris i clímax dels poemes propis 5	224
TEATRE	225
Presentació del bloc de Teatre	226
Unitat 1. Introducció	227
Sessió 1. Característiques generals del teatre	228
Sessió 2. Elements que intervenen al teatre	229
Sessió 3. Subgèneres teatrals (1)	230
Sessió 4. Subgèneres teatrals (2)	233
Sessió 5. El teatre propi. (1)	236
Unitat 2. El text escrit del teatre	237
Sessió 6. El text; diàleg, monòleg	238
Sessió 7. Els actes i les escenes. Les acotacions.	241
Sessió 8. Els personatges i acotacions	245
Sessió 9. L'escenografia i acotacions	248
Sessió 10. El teatre propi. (2)	252
Unitat 3. La representació	253
Sessió 11. L'espai. Representació. Públic. Evolució	254
Sessió 12. Escenografia I. Elements de l'escena i la decoració	256
Sessió 13. Escenografia II. Llum. So. Utilatge i accessoris.	258
Sessió 14. Escenografia. III. Vestits. Maquillatge	260
Sessió 15. Les persones que actuen o intervenen en el fet teatral	262
Sessió 16. El teatre propi (3)	263
Unitat 4. Textos teatrals o relacionats amb el teatre	264
Sessió 17. Textos previs o simultanis	265
Sessió 18. Textos posteriors	269
Sessió 19. El teatre a diversos textos	272
Sessió 20. El teatre propi (4)	276
ASSAIG	277
Presentació del bloc d'Assaig	278
Unitat 1. La Biografia i l'Autobiografia	279
Unitat 2. Els viatges	281
Unitat 3. Els diaris	286
Unitat 4. La literatura epistolar	290
Unitat 5. Les crítiques d'altres texts	292
HISTÒRIA	294
Tema 1. Els orígens. Ramon Llull. Les Quatre Grans Cròniques	295
Tema 2. L'Època daurada. Segles XIV i XV	299
Tema 3. L'Època daurada. Segle XV	305
Tema 4. La Decadència. Segles XVI, XVII i XVIII	311
Tema 5. La Renaixença. Segle XIX	317
Tema 6. El Modernisme. 1890-1910	322
Tema 7. El Noucentisme. 1911-1920	326
Tema 8. L'Avantguardisme. 1909-1940	330
Tema 9. La postguerra i Salvador Espriu.	336
Tema 10. Vicent Andrés Estellés	344
Tema 11. Mercè Rodoreda	348
Tema 12. Joan Fuster	353
ÍNDEXS	357
Índex de textos narratius	358
Índex de textos poètics	359
Índex de textos de teatre	360
Índex de textos d'assaig	360
Índex de textos d'història de la literatura	360
Biobibliografia d'autors	361
Índex General	374